

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Odsjek za informacijske i komunikacijske znanosti

KORISNIČKO OZNAČIVANJE KNJIŽEVNOUMJETNIČKIH DJELA
DIPLOMSKI RAD

Tihana Lončarić

Mentor

Dr. sc. Sonja Špiranec, izv. prof.

Sadržaj

1. UVOD	1
2. TEORIJSKI OKVIR	2
2.1 Osnovni književnoteorijski pojmovi	2
2.2 Uvid u sadržajno označivanje	5
2.3 Lijepa književnost u okviru tradicionalnih sustava za sadržajno označivanje	7
2.3.1 Klasifikacija književnih tekstova	7
2.3.2 Predmetna obrada književnosti	9
2.4 Društveno označivanje kao novi alat za organizaciju znanja	12
2.4.1 Karakteristike korisničkoga označivanja i usporedba s predmetnim pristupom.....	13
3. REZULTATI ISTRAŽIVANJA	16
3.1 Plan istraživanja.....	16
3.2 Hipoteze.....	16
3.3 Materijali i prikupljanje korpusa oznaka	16
3.4. Analiza korpusa korisničkih oznaka.....	19
3.5 Usporedba oznaka dodanih od strane predmetnih stručnjaka i prikupljenih korisničkih oznaka	29
3.5.1 Usporedba LibraryThing oznaka s predmetnicama Kongresne knjižnice	29
4. ZAKLJUČAK	33
5. LITERATURA.....	36
6. PRILOZI.....	39
Prilog 1. Popis književnoumjetničkih djela korištenih u istraživanju	39
7. SAŽETAK I KLJUČNE RIJEČI.....	54

1. UVOD

U praksi sadržajnoga označivanja knjižnične građe drugačije se postupaju prema onom dijelu knjižničnoga fonda koji se odnosi na književnoumjetnička djela. Diplomski se rad bavi istraživanjem korisničkoga označivanja književnih tekstova s ciljem utvrđivanja osobitosti folksonomijskoga pristupa takvom tipu ljudske proizvodnje te prikaza potencijala folksonomija za poboljšanjem tradicionalnih sustava za sadržajno označivanje književnosti.

Diplomski je rad podijeljen na teorijski i istraživački dio. U prvom dijelu rada najprije će biti predstavljeno osnovno književnoteorijsko nazivlje, nakon čega slijedi teorijski opis karakteristika, prednosti i problema tradicionalnih pristupa sadržajnom označivanju. Nadalje, položaj književnosti u okvirima tradicionalnih knjižničnih sustava biti će prikazan iz perspektive knjižnične klasifikacije i predmetne obrade. Posljednji dio teorijskog dijela rada nudi pregled svojstava i definicija osnovnih pojmova koji se odnose na društveno označivanje, a koje se odlikuje specifičnim metodama organizacije znanja u mrežnome okruženju te velikim brojem korisnika koji ih primjenjuju. Nakon opisa značajki, prednosti i nedostataka korisničkoga označivanja, predstavljene su razlike između predmetnoga i folksonomijskoga pristupa označivanju sadržaja.

Istraživački je dio rada proveden na temelju odabira određenih književnoumjetničkih djela te prikupljanja korpusa oznaka iz mrežnih kataloga Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, Knjižnica grada Zagreba, Kongresne knjižnice u Washingtonu te iz mrežnog sustava LibraryThing. Cilj je istraživanja utvrđivanje tematske informativnosti korisničkih oznaka dodijeljenih književnoumjetničkim djelima, usporedba s oznakama iz knjižničnih kataloga koje su dodijeljene od strane predmetnih stručnjaka te predstavljanje njihova potencijala za poboljšanjem tradicionalnih pristupa označivanju lijepe književnosti. Nakon predstavljanja plana i pretpostavki istraživanja, slijedi analiza korpusa korisničkih oznaka koja je provedena na trima razinama – lingvističkoj, funkcionalnoj i značenjskoj. Na samome kraju slijedi usporedba LibraryThing korisničkih oznaka s predmetnicama Kongresne knjižnice te predstavljanje dobivenih kategorija oznaka specifičnih za sadržajno označivanje književnoumjetničkih djela.

2. TEORIJSKI OKVIR

2.1 Osnovni književnoteorijski pojmovi

Književnoumjetnička su djela najtraženija vrsta knjižnične građe u svakoj narodnoj knjižnici. Prije samog prikaza načina stručne obrade takvog tipa građe, problematike koja uz njih dolazi te potencijalnih rješenja, potrebno je predstaviti osnovno pojmovlje o književnosti iz perspektive znanosti o književnosti, odnosno književne teorije.

Milivoj Solar (2005: 9) književnost definira kao osobitu vrstu jezične djelatnosti te ističe da se riječ *književnost* rijetko upotrebljava u širem smislu, kao izraz koji obuhvaća sve ono napisano i objavljeno u knjigama, već se upotrebljava u užem smislu, kao skup jezičnih tvorevina koje se razlikuju od običnog govora i od govora u svim ljudskim djelatnostima koje nemaju umjetničku svrhu i funkciju. Takva distinkcija izrazito je jasna i na području knjižničarstva jer se učinci metoda stručne knjižnične obrade književnoumjetničkih djela izrazito razlikuju od učinaka stručne obrade djela o književnosti.

Nadalje, Solar (2005: 10–11) razlikuje pojam *lijepa književnost* od pojma *beletristika*. Prvi je pojam nastao kao rezultat tradicionalnog povezivanja umjetnosti s ljepotom te su ga vrlo često upotrebljavali stari poetičari, a drugi se pojam, iako je proizašao iz prvog, danas odnosi samo na jedan dio književnosti, najčešće na romane i novele.

Solar (2005: 124–138) navodi četiri opća načela razvrstavanja književnosti – prema jezicima (tom je načelu srodno razvrstavanje književnosti prema nacionalnim književnostima), prema autorima, prema namjeni i prema najšire shvaćenom obliku. Osim tih općih načela navodi sinkronijsku i dijakronijsku klasifikaciju. Ističe i razlikovanje između usmene i pisane književnosti koju ne možemo povezati ni s jednim od navedenih načela klasifikacije, ali koje je važno za proučavanje načina razvijanja književnosti u pojedinim društvenim sredinama i povijesnim razdobljima. Pod književne rodove, odnosno liriku, epiku i dramu, svrstavaju se manje grupe koje se dalje dijele na pojedine književne vrste (npr. epika se dijeli na epiku u prozi i epiku u stihu, a epici u prozi pripadaju književne vrste poput romana, novela itd.).

Istraživanje provedeno za ovaj rad ne bavi se oprekom između usmene i pisane književnosti već u prvi plan postavlja razliku između književnih rodova s ciljem da se analizira označivanje djela određenog književnog roda iz korisničke perspektive s jedne i tradicionalne stručne obrade s druge strane. Solar (2005: 139–141) tvrdi da je uz te dvije opreke potrebno razmotriti i razlikovanje između *zabavne književnosti* i one književnosti koja, zahvaljujući svojim umjetničkim i kulturnim vrijednostima, ne služi isključivo zabavi. *Zabavna*

književnost zadovoljava potrebu za zabavom određenih slojeva čitatelja, a veća specijalizacija književne proizvodnje prema zahtjevima publike dovodi do jačeg izražaja onih karakteristika određenog tipa proizvodnje koje zadovoljavaju posebne slojeve publike ili posebne zahtjeve unutar šireg kruga publike. Mnogi naslovi uključeni u istraživanje prema Solarovom određenju pripadaju zabavnoj književnosti. Ovdje je važno napomenuti da je zabavnu književnost potrebno razlikovati od trivijalne književnosti koja je u potpunosti lišena umjetničke vrijednosti. Zabavni tip književnosti, tvrdi Solar (1997: 305–308), ne smije biti izostavljen iz književnoteorijskih istraživanja jer je sastavni dio cjelokupne književnosti. On ističe kako postoje čitatelji koji čitaju isključivo zabavnu književnost i čitatelji isključivo ozbiljne književnosti. U slučaju obaju tipova čitatelja postoji izrazita svijest o tome kada se, kako i zašto čita jedna, odnosno druga vrsta književnosti, a upravo ta svijest dokazuje postojanje podvojenosti unutar književne kulture koja je dovela do prihvaćanja dviju neovisnih vrsta književnosti i priznavanja njihove vrijednosti. Zabavna književnost utječe na ozbiljnu na način da potonja preuzima pojedine književne tehnike i teme koje su izrazito uspješne kod čitateljske publike, a to dovodi do nastajanja djela koja su na prijelazu između tradicionalnih književnih vrijednosti i vrijednosti nove zabavne književnosti (*ibid*: 309). Kriminalistički i znanstveno-fantastični romani, koji su uključeni u istraživanje ovoga rada, stoje na prijelazu između ta dva tipa vrijednosti.

S obzirom na to da se u ovome radu, kao temeljnim polazištem u razlikovanju književnoumjetničkih djela, poslužilo podjelom književnosti na književne rodove, važno je u osnovnim crtama istaknuti klasifikaciju djela koja pripadaju istome književnome rodu. Što se tiče proznih djela, Solar (2005: 209–226) ih dijeli na jednostavne (mit, legenda, bajka, saga, vic, zagonetka, poslovice) i složene oblike u koje se ubrajaju novele i romani, književno-znanstvene vrste te publicistika. Istraživanje provedeno za ovaj rad proučava isključivo romane, a taj se složeni prozni oblik najčešće dijeli prema tematici na društveni, porodični, psihološki, povijesni, pustolovni, ljubavni, viteški, pikarski i kriminalistički roman. Drugi način klasifikacije povezan je sa stavom autora i tonom romana, iz čega proizlaze sentimentalni, humoristički, satirički, didaktički i tendenciozni romani (*ibid*: 220–223). Lirika se također klasificira na temelju različitih načela. Stoga postoji podjela lirike na usmenu i pisanu, na didaktičku, satiričnu i pravu, na reflektivnu i emotivnu te, prema uobičajenim temama, na ljubavnu, rodoljubnu, religioznu, pejzažnu i socijalnu liriku (*ibid*: 186). Solar (2005: 196–200) razlikuje sljedeće dramske vrste – tragediju, komediju i dramu u užem smislu, a korisničke oznake, odnosno *tagovi* dramskih djela, najčešće pokrivaju navedenu

podjelu uz značajno proširenje oznakama koje se odnose na nacionalno određenje, književni pravac, pa čak i na stil i konkretne motive koji se mogu iščitati iz proučavanih dramskih djela.

2.2 Uvid u sadržajno označivanje

Iz knjižničarske je perspektive nemoguće govoriti o korisničkom označivanju književnoumjetničkih djela bez uvida u tradicionalne pristupe sadržajnom označivanju. Tradicionalni pristupi slijede standardizirana načela i brojna pravila pri postupku sadržajnog označivanja djela, a taj posao odrađuju predmetni stručnjaci osposobljeni za održavanje visoke razine objektivnosti pri organizaciji znanja u knjižnicama. Međutim, tradicionalni pristupi u nekim su organizacijskim i konceptualnim situacijama manjkavi, a korisničko označivanje pokazuje potencijal za ispravljanjem problema s kojima se susreću.

Špiranec (2014: 3) sadržajno označivanje definira kao čin utvrđivanja sadržajne građe dokumenta i iskazivanja sadržaja u odabranom jeziku za označivanje, a njegova je svrha omogućivanje pristupa dokumentu uz pomoć predmeta o kojima se u dokumentu govori. Navodi dva koraka od kojih se takav postupak sastoji – određivanje bitnih značajki sadržaja dokumenta na temelju sadržajne analize te predstavljanja prethodno utvrđenih sadržajnih obilježja pomoću jezika za označivanje. Ovdje valja istaknuti da je postupak sadržajnog označivanja u knjižničarskoj struci stigmatiziran kao proturječan. Tome je tako zato što osnovna načela sustava za organizaciju znanja te smjernice u postupcima označivanja zahtijevaju neutralnost, objektivnost, nepristranost i dosljednost, a sadržajno je označivanje samo po sebi subjektivno i podliježe interpretaciji (*ibid*: 2), bilo od strane mjerodavnih stručnjaka koji vrše postupak označivanja, bilo od strane korisnika koji se služe rezultatima istog.

Sadržajno označivanje, odnosno prethodno spomenuta analiza sadržaja dokumenta, podrazumijeva klasificiranje dokumenta i dodjeljivanje predmetnih odrednica. Lešćić (2007: 9) klasificiranje dokumenta opisuje kao izradu podataka o sadržaju dokumenta kodovima odabranoga umjetnoga jezika za označivanje sadržaja, a ti su kodovi dio klasifikacijskoga sustava u uporabi. Postupak dodjeljivanja predmetnih odrednica odlikuje se prirodnim jezikom u uporabi, a predmetne odrednice moraju biti oblikovane u skladu s prethodno utvrđenim pravilima za oblikovanje predmetnih odrednica.

U okviru prethodno istaknute proturječnosti, Špiranec (2014: 3) opisuje dva nezanemariva teorijska problema sadržajnoga označivanja. Prvi se problem odnosi na neodređenost pojma *sadržaj* koji se ne definira jednoznačno što otežava definiranje same sadržajne analize, te se u

različitim radovima, umjesto tog pojma, pokušavalo uvesti različito alternativno nazivlje, poput *teme*, *predmeta*, *tematike* i sličnog¹. Ti nazivi predstavljaju ukupnost predmeta koje sadrži tekst pojedinog dokumenta, a s obzirom na to da su u ovome slučaju istraživani dokumenti isključivo književnoumjetnička djela, u diplomskome će se radu upotrebljavati pojam *tema* kojim se u znanosti o književnosti određuje jedinstveno značenje pojedinog književnog djela, odnosno značenje koje povezuje sve različite dijelove i elemente unutar tog književnog teksta (Solar 2006: s. v. *tema*). Takvim se pokušajem povezivanja dviju različitih struka i izjednačavanjem njihova nazivlja mogu istaknuti svi oni dijelovi koje pojedini književni tekst sadrži, a za koje je korisnik zainteresiran prilikom odabira naslova, te koji bi u knjižničarstvu mogli poslužiti kao izvrstan kriterij za označivanje i pretraživanje pojedinih djela.

Kao drugi teorijski problem sadržajnoga označivanja navodi se neprecizno opisivanje postupka označivanja. Špiranec (2014: 3–4) tvrdi da nije dovoljno odrediti predstavljanje sadržaja dokumenta u odabranom indeksnom jeziku, već da je potrebno i predstavljanje interpretacije sadržaja dokumenta. Iako je interpretacija sama po sebi subjektivan postupak i svojom se prirodom suprotstavlja svrsi indeksiranja, u slučaju označivanja književnoumjetničkih djela ne bi trebala predstavljati problem, već potencijal. S obzirom na to da je književnost subjektivna, svaki književni tekst može biti interpretiran na bezbroj načina i ne može u potpunosti biti indeksiran objektivno, neutralno i dosljedno. Špiranec (2014: 5) kaže da bi se predmetni stručnjaci, umjesto na objektivni sadržaj dokumenta, trebali usmjeriti na utjecaj i vrijednost dokumenta za možebitnog korisnika. To se osobito može primijeniti na književnoumjetnička djela jer različiti korisnici, odnosno čitatelji, različito doživljavaju svaki pročitani književni tekst te imaju različite korisničke potrebe pri potencijalnom odabiru naslova za čitanje.

---

¹ Mikačić (1996: 28) ističe dvoznačnost riječi *predmet* pri čemu se jedno značenje odnosi na stvarni materijalni objekt, a drugo na predmet razgovora, spora, nastavni predmet i predmet dokumenta. Navodi da se značenje koje se odnosi na predmet dokumenta odlikuje time što se može odnositi na bilo koju pojmovnu jedinicu različita opsega. U taj opseg mogu biti uključene najopćenitije pojmovne jedinice, ali i oni najuži, odnosno individualni pojmovi.

2.3 Lijepa književnost u okviru tradicionalnih sustava za sadržajno označivanje

U praksi sadržajnoga označivanja provodi se drugačiji pristup prema književnoumjetničkim djelima te su ona u tom procesu izdvojena od naslova iz područja, primjerice, znanstvene i obrazovne djelatnosti. Mikačić (1996: 29) navodi da književni tekstovi pripadaju drugačijoj vrsti proizvodnje ljudskih aktivnosti, a služe za zadovoljavanje ljudskih želja i potreba. U tom kontekstu, osim književnosti, navodi filozofiju i religiju, politiku i zakonodavstvo, glazbu i likovne umjetnosti te zabavu i sport. Sadržaj tekstova proizašlih iz navedenih djelatnosti opisuje kao drugačije i osebujnije od onih tekstova iz znanstvenih i obrazovnih djelatnosti. Tu razliku opimjeruje na opreci između govora političara i studije politologa, ustavnog zakona i studije o ustavnom pravu te na, za ovaj rad najrelevantnijoj, opreci između književnoga djela i književne kritike.

Problematika označivanja sadržaja lijepe književnosti kroz povijest je knjižničarske prakse najviše bila istaknuta u tome što je on bio nezanemarivo slabije obrađen. Takav se problem može realizirati u lošem zadovoljavanju informacijskih potreba korisnika, odnosno čitatelja književnoumjetničkih djela. U sljedeća će dva poglavlja biti prikazana klasifikacija i predmetno označivanje književnih tekstova u knjižničarskoj praksi te manjkavosti tradicionalnih sustava za sadržajno označivanje u kontekstu čitateljskih interesa i informacijskih upita korisnika.

2.3.1 Klasifikacija književnih tekstova

Klasifikacija je razvrstavanje predmeta, pojava i pojmova u razrede, skupine i vrste prema određenim uvjetima, a klasifikacijski je sustav jezik za označivanje dokumenata sustavom stručnih oznaka. Taj se sustav ostvaruje kroz klasifikacijsku shemu koja sadrži popis predmetnih područja zastupljenih numeričkim, abecednim ili abecednonumeričkim stručnim oznakama. Cilj bibliografske, odnosno knjižnične klasifikacije je izrada rasporeda sadržajnih informacija o fondu pojedine knjižnice kako bi se korisnicima omogućilo jednostavno pronalaženje željene literature (Leščić 2007: 15). U Hrvatskoj je, od nekoliko postojećih velikih klasifikacijskih sustava za razvrstavanje knjižnične građe, zastupljena Univerzalna decimalna klasifikacija. To je opća klasifikacijska shema hijerarhijske strukture koja se

temelji na utvrđenim predmetnim područjima proučavanja te na znanstvenim disciplinama (*ibid*: 27), a književnost je, uz filologiju i lingvistiku, obuhvaćena u skupini 8.

Međutim, raznolikost je književnosti u prošlosti UDK sustava bila znatno manje opisana te se može reći da tadašnje označivanje sadržaja književnih tekstova nije bilo sveobuhvatno. O tome je pisala Tica (1998: 234) koja je istaknula da lijepa književnost rijetko nailazi na bilo kakvo razvrstavanje osim po nacionalnom jeziku i glavnim književnim rodovima, a tadašnje se žanrovsko označivanje svodilo samo na četiri oznake za žanr – povijesni, ratni, kriminalistički i znanstvenofantastični. Ona je istaknula interese čitatelja kojima je važniji sadržaj djela nego pripadnost određenoj nacionalnoj književnosti i književnom rodu. Purgarić-Kužić (2017: 95–98) tvrdi da su žanrovi važan parametar pretraživanja u informacijskim sustavima jer nadilaze pojedinačna djela i stvaraju okvire za prepoznavanje i korištenje tih djela na temelju njihove vrstosti. Ona ističe da je zbog žanrovske tipizacije moguće prepoznati vrstu teksta, institucionalne i društvene postavke, aktivnosti i uloge koje se predlažu autorima i korisnicima, motive, ideje, kao i predvidjeti sam sadržaj djela. Upravo je predviđanje sadržaja djela najkorisnija mogućnost kada je riječ o književnoumjetničkim tekstovima.

Ovdje valja istaknuti važnost žanra iz perspektive teorije književnosti i njezinih pokušaja klasifikacije književnosti. Solar (2006: s. v. *žanr*) tvrdi da se žanr najčešće određuje u smislu najniže razine klasifikacije, odnosno kao skupina književnih djela koja sadrže pojedine prepoznatljive karakteristike. Dakle, funkcija je žanra utvrđivanje karakteristika koje su prepoznatljive u brojnim sličnim djelima, bilo na razini oblikovanja, bilo na razini tipičnih likova i situacija, bilo na razini uporabe književne tehnike. Čitatelji književnoumjetničkih djela često su nakloniji pojedinim žanrovskim karakteristikama pa će najčešće birati one naslove koji sadrže književne likove, mjesta i situacije s kojima se najviše vole susretati prilikom čina čitanja. Klasifikacijski sustav knjižnica pritom im pomaže da pronađu takve naslove jer na jedno mjesto okuplja djela koja pripadaju istome žanru. Međutim, književno je stvaralaštvo do danas rezultiralo proširenjem žanrovske sustava, a samim time su potrebe čitatelja sve više specijalizirane. Zato nije dovoljno ograničiti klasifikaciju književnoumjetničkih djela na najpoznatije žanrove, nego je potrebno pratiti književne trendove i prema njima prilagođavati knjižničarske klasifikacijske sustave.

Do danas se u shemi Univerzalne decimalne klasifikacije razlikovanje književnoumjetničkih djela proširilo na mnogo veći broj oznaka za književni oblik i žanr. Takvo se proširenje možda najviše očituje u označivanju romana, pa tako postoje zasebne oznake za sljedeće žanrove – crtani, psihološki, realistični, pustolovni, socijalni, humoristični, povijesni,

politički, ratni, poučni, putopisni, znanstvenofantastični, filozofski, egzistencijalistički, pastirski, kriminalistički, detektivski, autobiografski, epistolarni, simbolički, *fantasy*, satirični, utopijski, distopijski, romani s religioznim temama, trileri te senzacionalistička proza (v. UDK). Takva podjela oznaka svakako nudi bolji prikaz osnovnoga sadržaja romana i predstavlja izrazito veću informativnu vrijednost za čitatelje koji su zainteresirani za specifične žanrove. Svaki čitatelj koji je vjeran određenom žanru dobro je upoznat s elementima koje djelo tog žanra mora sadržavati i koji će zadovoljiti njegove čitateljske interese. Međutim, iz žanrovskog se određenja djela može zaključiti samo ono najopćenitije o tim elementima, ali ono ne nudi dubinsko prikazivanje sadržaja djela. Klasifikacijski sustav knjižnica korisnicima svakako može poslužiti kao izvor koji ih informira o tome koji naslovi mogu potencijalno odgovarati njihovom ukusu i o fizičkome smještaju istih na policama knjižnice. Dakle, ako su u potrazi za znanstvenofantastičnim romanima, neće ih tražiti među naslovima koji su označeni kao povijesni ili *fantasy* romani.

Do problema dolazi kada korisnici imaju visoko specijalizirane kriterije prilikom odabira djela koja pripadaju istome žanru. Danas je književna proizvodnja u svakodnevnom porastu, a do sada je nastao velik broj svojevrskih podžanrova čiji elementi iskazuju još veću specijaliziranost sadržaja naslova koji pripadaju istome žanru. U tom slučaju više nije dovoljno okupiti naslove istih karakteristika na jedno mjesto, već je potrebno istaknuti njihove razlike unutar iste stručne oznake kako bi zadovoljavanje upita korisnika koji su, primjerice, zainteresirani isključivo za kriminalističke romane koji tematiziraju istraživanje zločina iz perspektive suvremene forenzike, bilo što iscrpnije. Knjižničarske klasifikacijske sheme u tom slučaju nisu od velike pomoći. One mogu poslužiti tek kao početni korak prilikom pretraživanja, a iscrpnije odgovore na takve specijalizirane upite može pružiti sustav predmetnih odrednica i korisničkih oznaka.

2.3.2 Predmetna obrada književnosti

Postupak dodjeljivanja predmetnih odrednica je, uz klasifikaciju dokumenata, dio analize sadržaja dokumenta. Mikačić (1996: 33) definira predmetni katalog kao »popis bibliotečne građe raspoređen na skupine prema predmetima koje iskazuju predmetne odrednice, a koje se redaju prema strogo abecednom redosljedju«. Predmetna je odrednica »skup ili niz riječi, koje su pojmovne oznake, a koje u svojoj ukupnosti daju sažeti iskaz o predmetu sadržanom u pojedinom dokumentu ili dijelovima dokumenta« (*ibid.*: 33). Predmetna se odrednica može sastojati od više pojmovnih jedinica čiji se pojmovi iskazuju riječima, a te se jedinice zovu

pojmovne oznake. Mikačić (1996: 41) navodi osam vrsta pojmovnih oznaka – oznaka za znanost; oznaka za društvenu djelatnost; oznaka za umjetnost; oznaka za opći pojam za objekte, procese i svojstva; ime fizičke osobe, naziv korporativnog tijela, naziv individualnog objekta; naziv geografskog područja; naziv vremenskog razdoblja ili oznaka vremenskog razdoblja; naziv za oblik dokumenta.

Status književnoumjetničkih djela prema pravilima za dodjeljivanje predmetnih odrednica je drugačiji od statusa djela stručnih ili znanstvenih obilježja. Naime, Štrbac i Vujić (2004: 16) navode pravilo prema kojemu predmetni katalog obuhvaća građu stručnoga i znanstvenoga karaktera i da beletristika, uz izvorna filozofska djela, opće enciklopedije, leksikone, dvojezične i višejezične rječnike te novine, ne ulazi u predmetni katalog.

Što se tiče sadržajne obrade književnosti u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu, ona obuhvaća 18 posto sveukupne građe, ali predmetno se obrađuju samo djela o književnosti i diskurzivna proza, dok se beletrističkim naslovima dodjeljuju samo oznake Univerzalne decimalne klasifikacije (Sekne 2014: 392).

Problem izostavljanja književnih tekstova iz postupka predmetne obrade posljednjih je godina sve više opisan u znanstvenim radovima iz područja bibliotekarstva. Jadrijević i Gavranović (2014: 141–145), koje su istraživale predmetnu obradu fantastične i znanstvenofantastične književnosti, u svojem su radu iznijele pretpostavku da određena vrsta građe svojom nedovoljnom predmetnom obradom ne zadovoljava informacijske potrebe korisnika, odnosno čitatelja pojedinih žanrova. Također su istaknule da su književnoumjetnička djela, unatoč pravilima za dodjeljivanje predmetnih odrednica, izrazito pogodna za opredmećivanje i da bi čitatelji imali nezanemarivu korist od sadržajno označenih književnih tekstova. Njihovo je istraživanje pokazalo da postoji potreba za promjenom pravila prema kojemu se književna djela na predmete. Kao opravdanje za postojanje takvog pravila, navele su činjenicu da je postupak predmetne obrade preskup, a i to što je donedavno doista bio nepotreban. Međutim, istaknule su da postoje nedostaci u netočno i nedovoljno opredmećenim djelima u katalozima radi kojih korisnici niti ne mogu doći do traženih naslova. Kao dobar primjer navode sustav oznaka sadržaja u mrežnom katalogu Knjižnica grada Zagreba, ali kojemu nedostaje standardizacija. Također predlažu da bi se sustav predmetnih odrednica Kongresne knjižnice mogao uzeti kao dobra podloga za izradu hrvatskoga sustava za označivanje književnih tekstova.

Vitori (2017: 149–151) također piše o potrebi za dodjeljivanjem predmetnih odrednica beletrističkim djelima, ali iz perspektive povijesnih romana koji sadrže kulturno-povijesne informacije. Ona tvrdi kako bi bilo poželjno uvesti predmetne odrednice, pristupne točke

književnom tekstu, za mjesto i vrijeme radnje, a po potrebi i za književni lik. Kao razlog tome navodi činjenicu da su korisnički upiti nerijetko usmjereni prema prostornom ili vremenskom određenju, a koje postojećim načinom opredmećivanja nije obuhvaćeno, pa ni pretraživo. Ističe kako se predmetno ne označuju ni književni likovi pa time ni oni koji predstavljaju znamenite povijesne osobe, a ne označuju se ni ostale sadržajne i predmetne karakteristike djela. Nedostatak označivanja tih karatkeristika djela rezultira nemogućnošću pretraživanja prema navedenim parametrima.

Uvrštavanje predmetnica koje označavaju, primjerice, mjesto radnje daje izrazito korisne rezultate korisnicima koji su zainteresirani za konkretne aspekte pojedinih književnih priča. Kao izrazito jednostavan primjer možemo navesti hipotetskog korisnika koji želi pronaći i pročitati književna djela čija se radnja odvija isključivo u Međuzemlju. Kongresna je knjižnica uvela predmetnu odrednicu za Međuzemlje kao mjesto radnje i pritom pod jednom oznakom okupila sve naslove koji tematiziraju događaje u tome imaginarnome mjestu. To omogućuje korisnicima pristup do točnih i iscrpnih rezultata pretraživanja. Takav korisnički scenarij pokazuje da je opredmećivanje književnih tekstova itekako svrsishodno, da postoje potencijalne situacije u kojima bi predmetizacija književnih tekstova u katalozima knjižnica svakako bila potrebna i da bi knjižnice tim aspektom trebale unaprijediti svoje kataloge što bi rezultiralo još boljim zadovoljavanjem korsiničkih upita.

Međutim, već je spomenuto kako predmetna obrada za sobom povlači nezaobilazne probleme. Sustav predmetnih odrednica mora biti izrađen prema pravilima za izradu predmetnoga kataloga, ali taj je postupak samom svojom prirodom podložan subjektivizaranju od strane svakog pojedinačnog predmetnog stručnjaka. Još jedan nezaobilazan problem je skupoća cijeloga procesa koja može dovesti u pitanje isplativost uvrštavanja predmetnih odrednica književnoumjetničkim djelima. Potencijalno rješenje tih problema moglo bi se pronaći u sustavima za korisničko označivanje, odnosno u folksonomijama koje otvaraju sasvim nove mogućnosti prilikom sadržajnoga označivanja književnoumjetničkih djela.

2.4 Društveno označivanje kao novi alat za organizaciju znanja

Razvitak internetskih tehnologija i globalna upotreba interneta kao masovnog medija rezultirala je pojavom fenomena društvenog označivanja sadržaja ljudske proizvodnje dostupnih u mrežnom okruženju. Društveno je označivanje »organizacijska metoda uz pomoć koje se mrežni sadržaji, čiji broj sve više raste, nastoje organizirati, sačuvati, pretražiti i razmijeniti« (Purgarić-Kužić 2011: 189). Ključna je karakteristika društvenog označivanja velik broj korisnika koji dodjeljuju oznake pojedinim izvorima čime se postiže okupljanje izvora sličnoga sadržaja na jedno mjesto te čime se omogućava iscrpnije pretraživanje sadržaja prema pripadnosti korisnika pojedinoj interesnoj skupini. U postupku društvenoga označivanja krajnji korisnici dodjeljuju ključne riječi, tj. oznake različitim sadržajima kao što su poveznice, mrežne stranice, fotografije i video zapisi. Takvo indeksiranje mrežnih sadržaja proizvodi velik broj oznaka čija se cjelokupnost izražava pojmom *folksonomija* (*ibid*: 189–191).

Korisnička oznaka ili *tag* pojam je iza kojega stoji višestruko značenje. *Tagovi* su metapodatci, nazivi kategorija i navigacijski alati koje korisnici dodjeljuju izvorima na temelju urođene ljudske potrebe za kategorizacijom pojava. Takvo je indeksiranje specifično po tome što se kreira bez upotrebe kontroliranih rječnika, već korisnici dodjeljuju oznake koje im prirodno prve padaju na pamet kada označavaju pojedini izvor (Banek Zorica *et al.* 2007: 195). Purgarić-Kužić (2011: 193) korisničke oznake opisuje kao »nestrukturirane, nehijerarhijske, slobodne forme koje stvaraju i definiraju krajnji korisnici kako bi identificirali izvore za pretraživanje, te ih kasnije lakše pretraživali«. Početnih godina nastanka fenomena društvenoga označivanja mnogi su autori u njemu prepoznali potencijal za unapređenje sustava za organizaciju znanja. Očekivali su da će porastom folksonomijskih sustava biti potrebno bolje organizirati njihovu unutarnju strukturu pomoću tehnologija semantičkoga weba te su postavili pitanje kako iskoristiti njihove prednosti (v. Hotho *et al.* 2006: 15).

Razumljivo je da je knjižničarska struka, čija je misija iskorištavanje najnovijih tehnologija za unapređenje svojih usluga, prepoznala folksonomije kao novu opciju za proces organizacije znanja. Korak prema integraciji pomagala za društveno označivanje u knjižničarske sustave pokrenuo je brojna istraživanja o prednostima i nedostacima folksonomija u kontekstu sadržajnoga označivanja knjižničarske građe. Jedna od najpopularnijih stranica za društveno označivanje je LibraryThing koja sadrži milijune katalogiziranih knjiga te brojne korisnike koji tim knjigama dodjeljuju svoje oznake. Špiranec i Livaja (2014: 56) LibraryThing opisuju

kao »mrežnu aplikaciju za katalogizaciju knjiga, dijeljenje metapodataka o njima te informacija proizišlih iz korisničkoga označivanja, a služi i za društveno umreživanje na temelju zajedničkih čitateljskih interesa«. LibraryThing oznake najplodnije su tlo za istraživanja *tagova* dodijeljenih knjigama od strane korisnika jer trenutno broji više od 2 milijuna korisnika, preko 117 milijuna katalogiziranih knjiga i sveukupno 137 milijuna korisničkih oznaka². Purgarić-Kužić (2011: 192) tvrdi da korisnici, za razliku od predmetnih stručnjaka koji iskazuju predmet dokumenta, svojim oznakama iskazuju čitav niz koncepata poput predmeta, autorstva, porijekla, namjene, mišljenja i sličnoga. Pritome je izrazito zanimljiva činjenica to što korisnici imaju mogućnost iskazivanja svojega odnosa prema dokumentu ovisno o svojim potrebama. Na taj način dolazi do stvaranja dodatnih vrijednosti koje korisnik može osobno primijeniti, ali koje se mogu odnositi i na ostale korisnike sustava. Stručnjaci se slažu u tvrdnji da prednosti folksonomija, poput velikog broja korisnika i dodijeljenih oznaka, intuitivnog pojmovlja i porasta informativnosti, treba iskoristiti kao dodatan sloj u procesu organizacije znanja u knjižničnim katalozima, ali da one ne mogu u potpunosti zamijeniti tradicionalne sustave i metode za označivanje. Zato predlažu integraciju korisničkoga označivanja u postojeće kataloge čime bi se postigla točnija i iscrpnija organizacija sadržaja (v. Banek Zorica *et al.* 2007: 198–199). Naime, u Hrvatskoj takvo objedinjavanje još uvijek nije dovoljno zastupljeno, ali svjetske knjižnice, koje su uvele pomagala za društveno označivanje u svoje sustave, postigle su veću pristupačnost građi jer su korisničke oznake, uz oznake predmetnih stručnjaka, dodatne pristupne točke dokumentu (v. Purgarić-Kužić 2011: 207).

2.4.1 Karakteristike korisničkoga označivanja i usporedba s predmetnim pristupom

Brojne znanstvene radove čiji je predmet korisničko označivanje u četiri su skupine kategorizirali Lasić-Lazić, Špiranec i Ivanjko (2014: 686 – 689). Prva kategorija radova pripada općenitim studijama koje proučavaju društveno označivanje unutar područja proučavanja društvenog softvera. Radovi druge kategorije istražuju oznake analizom modela, strukture, kategorizacije, semantičkih i lingvističkih aspekata. Korisnike istražuju radovi treće kategorije i to u kontekstu različitih okruženja i sustava. Četvrta kategorija radova, najvažnija

---

² v. LibraryThing. <https://www.librarything.com/zeitgeist>

za knjižničarsku struku, bavi se poboljšanjem pristupa informacijskih sustava te poboljšanjem tradicionalnih sustava za organizaciju znanja.

Prilikom uspoređivanja sustava korisničkih oznaka s tradicionalnim sustavom indeksiranja, Ivanjko (2017: 43–44) ističe tri osnovne razlike. Prva razlika leži u decentralizaciji korisničkoga označivanja i u tome što uspjeh označivanja ovisi o zajedničkim naporima cijele zajednice pri čemu je iscrpnost i kvaliteta pojedine oznake ekvivalentna njezinoj učestalosti. Kao drugu razliku navodi to što predmetni stručnjaci svoje koncepte izražavaju na temelju kontroliranog rječnika kako bi njihovi opisi bili ujednačeni, dok korisničko označivanje ne nameće takvo ograničenje. Treća razlika odnosi se na motivaciju opisivanja izvora. Predmetni stručnjaci teže omogućiti naprikladnije pristupne točke do pojedinog izvora za korisnike, dok se motivacije za korisničkim označivanjem dijele na osobnu, koja ostvaruje potrebu za organizacijom i lakšim pronalaskom vlastitih sadržaja, te na društvenu motivaciju, koja ostvaruje potrebu za doprinosom zajednici i dijeljenjem sadržaja s ostalim korisnicima.

Što se tiče kategorizacije korisničkih oznaka, Heckner *et al.* (2008: 4–12) pisali su o modelu koji uključuje funkcionalne i redundantne oznake te njihove lingvističke aspekte. Funkcionalne oznake odnose se na sadržaj izvora i na osobne oznake, dok se redundantne oznake podudaraju s dijelovima teksta izvora. Lingvistički aspekti odnose se na pravopis, oblik i vrstu riječi *tagova* (v. Ivanjko 2017: 45).

Nadalje, kao prednosti korisničkoga označivanja ističu se korištenje prirodnoga jezika i odusutnost stroge kontrole procesa, niski kognitivni trošak, bolja osobna organizacija i pretraga izvora, neposredna komunikacija i povrat informacija te prilagođenost korisniku i stvaranje korisničkih zajednica. Nedostaci su problemi višeznačnosti, sinonimije i konvencija pisanja te problemi semantičke razine koji zajedno uzrokuju netočnosti i kontradikcije unutar sustava (*ibid.*: 46–50). Špiranec i Livaja (2014: 52–66) govore o pozitivnim aspektima korisničkoga označivanja kao o mehanizmima koji bi uvelike mogli poboljšati sustav predmetnih odrednica na način da se, unutar knjižničnih kataloga, uz njih integrira mogućnost dodjeljivanja *tagova*. Upozoravaju na to da bi knjižnice koje planiraju provesti takvu integraciju trebale uzeti u obzir razinu udjela pojedinih kategorija korisničkih oznaka, njihov učinak na pretraživanje informacija i njihovu dodatnu vrijednost s gledišta folksonomija. Također ističu da je potrebno pripaziti na održavanje prihvatljive ravnoteže između ta dva različita sustava jer bi pretjeran nadzor nad postupcima korisničkoga označivanja, koji odstupaju od pravila za izradu nadziranih rječnika, mogao djelovati kontraproduktivno na korisničko označivanje, a to bi dovelo do neuspjeha u poboljšanju predmetnoga pristupa.

Folksonomije se u knjižničarstvu mogu iskoristiti na više različitih načina. One mogu, kao zaseban jezik, supostojati u sustavima za pretraživanje informacija s ostalim indeksnim jezicima u katalogu knjižnice. Postoji i mogućnost ugradnje dijelova nadziranih jezika u folksonomije, kao i mogućnost ispravljanja tradicionalnih indeksnih oznaka korisničkim nazivljem. Naposljetku, moguće je izgraditi potpuno novi hibridni jezik koji bi bio utemeljen i na elementima korisničkih oznaka i na pravilima za izradu tradicionalnih kontroliranih rječnika (Špiranec – Ivanjko 2012: 69).

3. REZULTATI ISTRAŽIVANJA

3.1 Plan istraživanja

Cilj istraživanja bio je utvrditi tematsku informativnost korisničkih oznaka koje su dodijeljene književnoumjetničkim djelima, usporediti ih s oznakama iz knjižničnih kataloga koje su dodijeljene od strane predmetnih stručnjaka te predstaviti njihov potencijal za poboljšanjem tradicionalnih pristupa označivanja lijepe književnosti u knjižničnim katalogima.

Plan istraživanja sastojao se od tri faze – odabir materijala i prikupljanje korpusa oznaka, analiza korpusa korisničkih oznaka te usporedba tematske informativnosti oznaka dodanih od strane predmetnih stručnjaka s informativnošću oznaka dodanih od strane korisnika.

3.2 Hipoteze

Istraživanju korisničkih oznaka lijepe književnosti pristupilo se radi utvrđivanja istinitosti sljedećih pretpostavki:

1. Postoji potreba za prilagodbom knjižničnih sustava za sadržajno označivanje u kontekstu prikazivanja sadržaja književnih tekstova.
2. Oznake predmetnih stručnjaka imaju manju tematsku informativnost od korisničkih oznaka kada je riječ o djelima lijepe književnosti.
  - a. Oznake predmetnih stručnjaka ne razlikuju naslove koji pripadaju istome žanru, a koji su tematski nezanemarivo različiti.
3. Sustavi za korisničko označivanje mogu poslužiti kao alat na temelju kojega se knjižnični katalogi mogu poboljšati u smislu pretraživanja sadržaja književnoumjetničkih djela.

3.3 Materijali i prikupljanje korpusa oznaka

Radi provedbe istraživanja tematske informativnosti korisničkih oznaka dodjeljenih književnoumjetničkim djelima, najprije je bilo potrebno odabrati materijale, odnosno naslove na kojima će se utvrditi djelotvornost postojećih oznaka u okviru zadovoljavanja informacijskih potreba potencijalnih korisnika. Temeljni kriterij odabira bila je raspodjela književnosti na tri književna roda – prozu, poeziju i dramu. Za svaki je književni rod najprije odabrano 10 naslova, ali je broj proučavanih proznih naslova proširen na 25 romana kako bi

se prikazale specifičnosti korisničkog označivanja prema žanrovskom određenju. Uvjet za odabir djela na kojima će se provesti istraživanje bilo je postojanje kataložnih zapisa svakog naslova u mrežnim katalozima Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, Knjižnica grada Zagreba i Kongresne knjižnice u Washingtonu, te u sustavu LibraryThing. S obzirom na to da je svako odabrano djelo trebalo poslužiti kao svojevrsni ogledni predstavnik književnoga roda i žanra kojemu pripada, autorica je odabrala djela za koje je smatrala da su poznata velikom dijelu čitateljske populacije. Cjelokupan popis odabranih djela prikazan je u *Tablici 1*:

Tablica 1. Popis književnoumjetničkih djela odabranih za istraživanje

PROZA	Znanstvenofantastična proza	1. Kim Stanley Robinson – <i>Crveni Mars</i> 2. Brian Herbert – <i>Dina: Kuća Atreida</i> 3. Margaret Atwood – <i>Gazela i Kosac</i> 4. Michael Crichton – <i>Jurski park</i> 5. Andy Weir - <i>Marsovac</i>
	Fantastična proza	6. Bram Stoker – <i>Drakula</i> 7. J. K. Rowling – <i>Harry Potter i kamen mudraca</i> 8. J. R. R. Tolkien – <i>Hobit</i> 9. G. R. R. Martin – <i>Igra prijestolja</i> 10. Stephen King – <i>Ono</i>
	Kriminalistička proza	11. Dan Brown – <i>Anđeli i demoni</i> 12. Umberto Eco – <i>Ime ruže</i> 13. Patricia Cornwell – <i>Obdukcija: prvi slučaj doktorice Kay Scarpetta</i> 14. Patrick Süskind – <i>Parfem</i> 15. Jed Rubenfeld – <i>Želja za smrću</i>
	Pustolovna proza	16. James Rollins – <i>Amazona</i> 17. William Golding – <i>Gospodar muha</i> 18. Herman Melville – <i>Moby Dick</i> 19. Mark Twain – <i>Pustolovine Toma Sawyera</i> 20. Jon Krakauer – <i>U divljini</i>
	Ljubavna proza	21. Maggie Stiefvater – <i>Drhtaj</i> 22. Anne Rice – <i>Izlaz u raj</i> 23. Jane Austen – <i>Ponos i predrasude</i> 24. Nicola Yoon – <i>Sve, baš sve</i> 25. Audrey Niffenegger – <i>Žena vremenskog putnika</i>
POEZIJA	26. Pablo Neruda – <i>20 ljubavnih pjesama i jedna očajna</i> 27. Dante Alighieri – <i>Božanstvena komedija</i>	

	<p>28. Charles Baudelaire – <i>Cvjetovi zla</i></p> <p>29. Edgar Allan Poe – <i>Gavran</i></p> <p>30. John Milton – <i>Izgubljeni raj</i></p> <p>31. Homer – <i>Odiseja</i></p> <p>32. Ezra Pound – <i>Pisanski Cantosi</i></p> <p>33. T. S. Eliot – <i>Pusta zemlja</i></p> <p>34. William Shakespeare – <i>Soneti</i></p> <p>35. Walt Whitman – <i>Vlati trave</i></p>
DRAMA	<p>36. Pierre Corneille – <i>Cid</i></p> <p>37. Johann Wolfgang Goethe – <i>Faust</i></p> <p>38. Bertolt Brecht – <i>Majka Courage i njezina djeca</i></p> <p>39. Henrik Ibsen – <i>Nora ili Kuća lutaka</i></p> <p>40. Eshil – <i>Okovani Prometej</i></p> <p>41. Eugène Ionesco – <i>Stolice</i></p> <p>42. Anton Pavlovič Čehov – <i>Tri sestre</i></p> <p>43. T. S. Eliot – <i>Ubojstvo u katedrali</i></p> <p>44. Samuel Beckett – <i>U očekivanju Godota</i></p> <p>45. Pedro Calderon de la Barca – <i>Život je san</i></p>

Korpus oznaka, odnosno označitelja, prikupljen je iz mrežnih kataloga Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, Knjižnica grada Zagreba i Kongresne knjižnice u Washingtonu te iz mrežnog sustava za korisničko označivanje LibraryThing. Prema svojoj prirodi i funkciji, prikupljene se oznake mogu podijeliti u 3 kategorije:

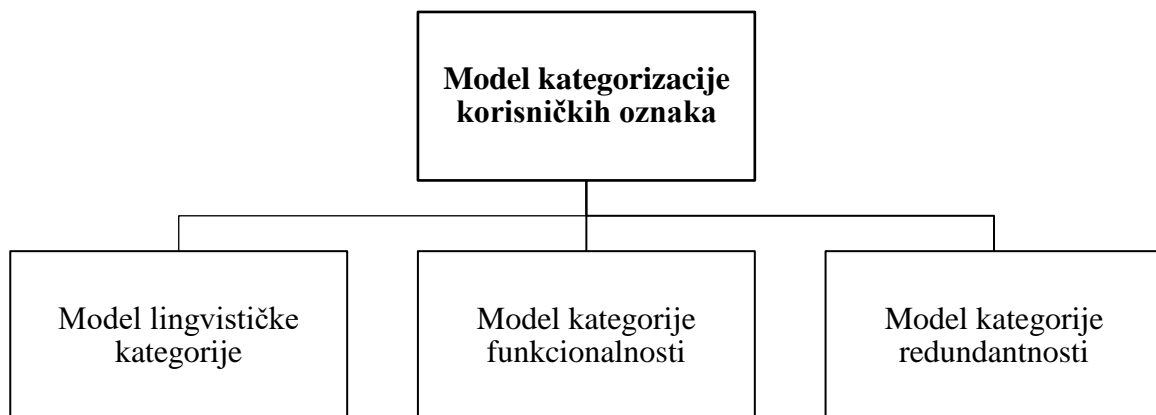
1. oznake Univerzalne decimalne klasifikacije;
2. predmetne oznake;
3. korisničke oznake.

Navedene hrvatske knjižnice ne dodjeljuju predmetne oznake djelima lijepe književnosti, nego njihov sadržaj iskazuju samo oznakama Univerzalne decimalne klasifikacije. Nedostatak predmetnih oznaka za književnoumjetnička djela u mrežnim katalogima navedenih hrvatskih knjižnica nadomješten je preuzimanjem predmetnica iz mrežnoga kataloga Kongresne knjižnice koja je svoj sustav predmetnih odrednica prilagodila potrebi za iskazivanjem sadržaja lijepe književnosti. Što se tiče korisničkih oznaka iz mrežne aplikacije LibraryThing, u istraživanje su uvrštene samo one oznake koje su, prvim otvaranjem zapisa za svaki pojedini naslov, na sučelju prikazane kao najčestotnije. Na taj je način iz istraživanja isključen velik broj oznaka koje su dodane od strane samo jednog ili dvojice korisnika. Tablični prikaz svih oznaka korištenih u istraživanju moguće je pregledati u 6. poglavlju diplomskoga rada pod naslovom *Prilozi*.

3.4. Analiza korpusa korisničkih oznaka

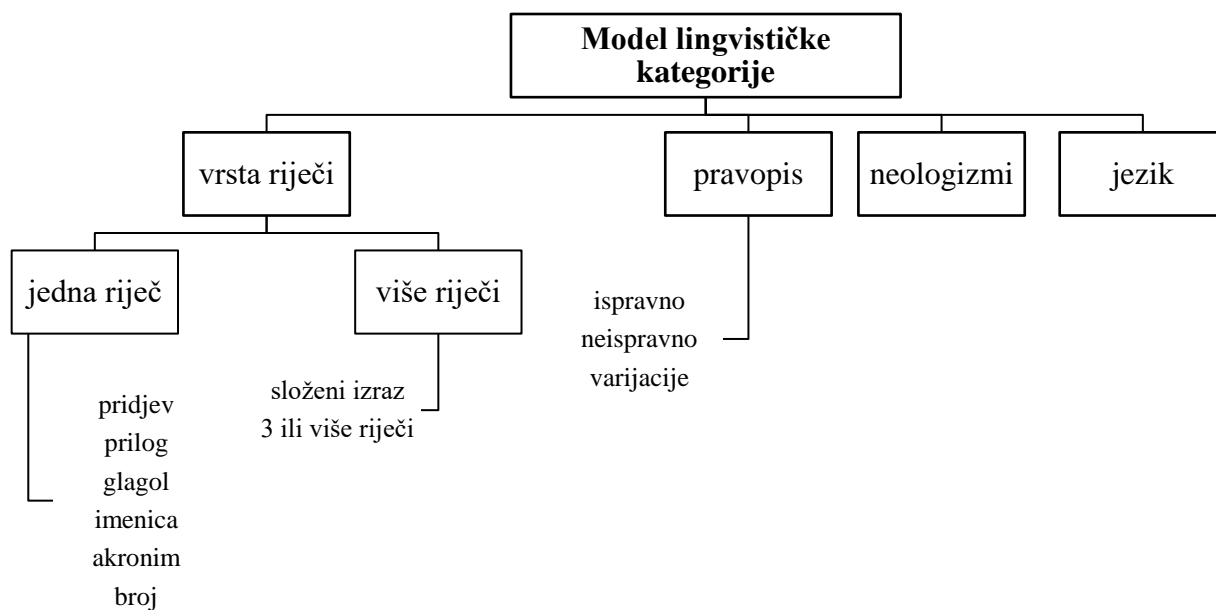
Tijekom istraživanja za ovaj diplomski rad, analizi korisničkih oznaka se pristupilo prema kategorizaciji oznaka koju su predložili M. Heckner, S. Mühbacher i C. Wolff. Njihov model korisničke oznake kategorizira na lingvističke aspekte oznaka, te na funkcionalne i redundantne oznake (v. Heckner *et al.* 2008: 4–15). Funkcionalne oznake odnose se na sadržaj izvora i na osobne oznake, dok se redundantne oznake podudaraju s dijelovima teksta izvora. Lingvistički aspekti odnose se na pravopis, oblik i vrstu riječi korisničkih oznaka. Međutim, navedeni je model prilagođen potrebama ovoga istraživanja tako da je kategorija redundantnosti zanemarena, a provedena je detaljna značenjska analiza kategorije funkcionalnosti. Vizualan prikaz kategorija korisničkih oznaka prikazuje *Slika 1*:

Slika 1. Kategorizacija korisničkih oznaka prema Heckner *et al.* (2008)

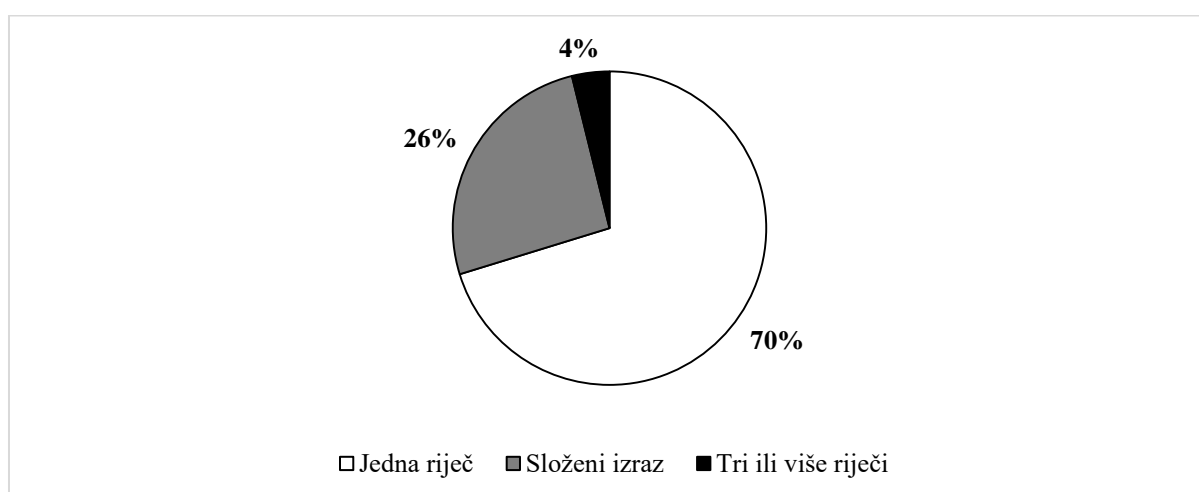
Lingvistička analiza, koja pripada kvalitativnoj razini proučavanja prikupljenoga korpusa, ima svrhu prikazati svojstva korisničkoga rječnika tako da bilježi gramatička i pravopisna obilježja korisničkih oznaka. *Slika 2* prikazuje model za analizu lingvističkih aspekata korisničkih oznaka:

Slika 2. Model lingvističke kategorije korisničkih oznaka prema Heckner *et al.* (2008)

Analiza je provedena na korpusu od 1348 korisničkih oznaka iz mrežne aplikacije LibraryThing, a prikupljanje je završeno 3. kolovoza 2017. godine. Prvi korak lingvističke analize proveden je prema broju riječi od kojih je sastavljena pojedina oznaka. Iz istraživanja je isključena analiza na temelju pravopisa, neologizama i jezika jer je broj pravopisno neispravnih oznaka, varijacija i oznaka na drugim jezicima osim na engleskome zanemarivo malen, te rezultati ne bi doveli do ključnih zaključaka. *Slika 3* prikazuje analizu korisničkih oznaka prema broju riječi od kojih su sastavljene:

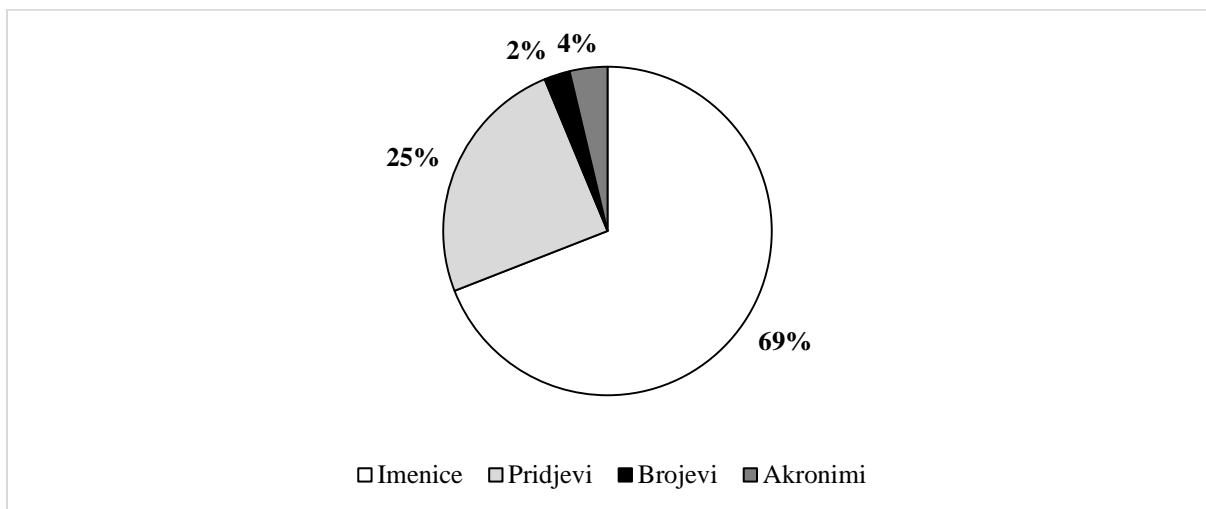
Slika 3. Analiza korisničkih oznaka prema broju riječi od kojih se sastoje (N = 1348)

Najveći dio prikupljenoga korpusa sastoji se od jednorječnih oznaka, dok 30% korpusa sadrži složene izraze i oznake sastavljene od tri ili više riječi.

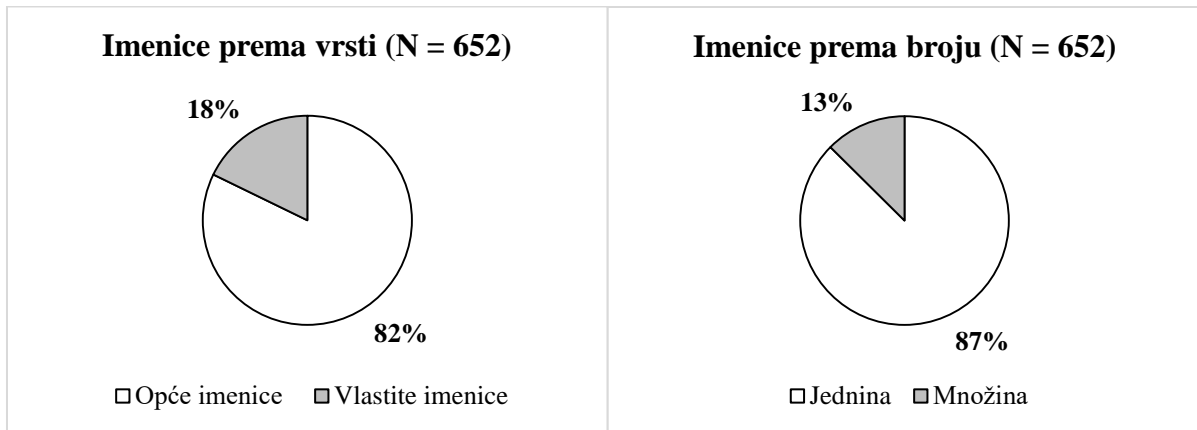
Rezultat je doveo do broja jednorječnih korisničkih oznaka koji iznosi 947, a sljedeći je korak u istraživanju bila analiza istih prema vrsti riječi. Glagoli i prilozima izbačeni su iz grafičkoga prikaza jer se u korpusu oznaka ne javljaju dovoljno često da bi bili značajno uočljivi, a time je korpus sveden na 944 jednorječne oznake. Raspodjela korisničkih oznaka prema vrstama riječi prikazana je na *Slici 4*:

Slika 4. Analiza korisničkih oznaka prema vrstama riječi (N = 944)

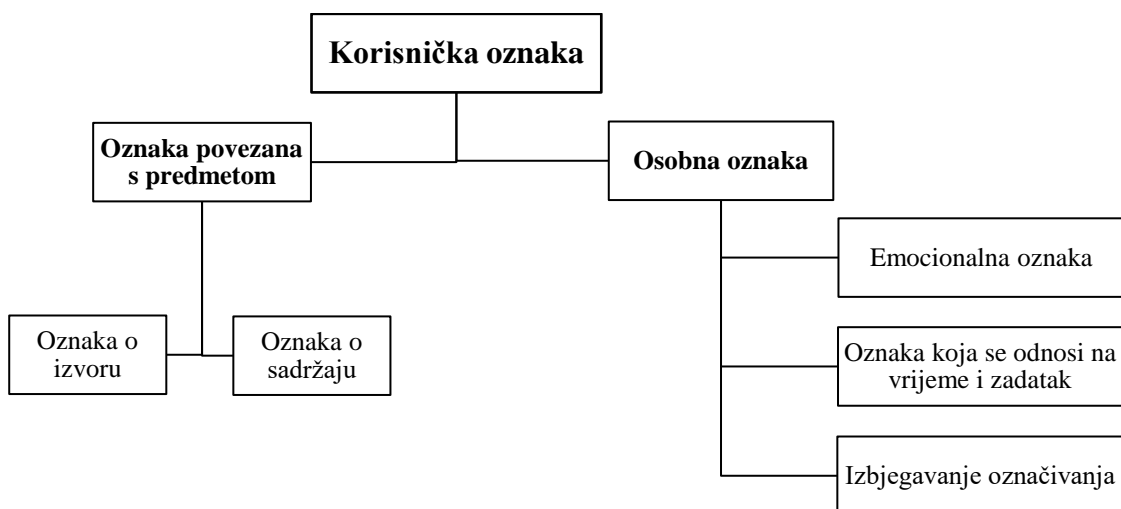
Imenice obuhvaćaju najveći dio korpusa jednorječnih korisničkih oznaka, a pridjevi zauzimaju čak 25% njihova ukupnog broja. Akronimi i brojevi najmanje su zastupljeni. Posljednji korak lingvističke analize oznaka sastojao se od raspodjele imeničkih oznaka prema vrsti imenica te prema kategoriji gramatičkoga broja. Rezultat, koji je predložen na *Slici 5*, dovodi do zaključka da su dodane imeničke oznake najčešće opće i zapisane u jedninskom obliku. Što se tiče vlastitih imenica, njima su označena imena ili prezimena autora književnih tekstova, imena književnih likova te država i toponima. Osobito je zanimljivo to što se u množinskome obliku najčešće bilježe tipovi bića ili likova koji se javljaju u radnji pojedinog književnog djela (npr. *vampires, wizards, witches, dragons, elves, clowns*).

Slika 5. Imenice prema vrsti i broju

Nakon analize lingvističkih aspekata, slijedi analiza kategorije funkcionalnosti korisničkih oznaka. Kategorija funkcionalnosti podrazumijeva podjelu korisničkih oznaka na one koje se odnose na predmet dokumenta i ona one koje se ne odnose na predmet dokumenta. Špiranec i Ivanjko (2012: 66) o prvom tipu oznaka pišu u kontekstu objektivnoga opisivanja, odnosno opisivanja teme izvora, a o drugome tipu oznaka u kontekstu subjektivnoga opisivanja koje ima osobnu vrijednost samo za onoga korisnika koji te oznake dodjeljuje. S obzirom na to da su oznake vezane uz sadržaj glavni predmet istraživanja za ovaj diplomski rad, najprije je bilo potrebno razdijeliti ih od oznaka koje se ne odnose na sadržaj. To je provedeno prema modelu prikazanome na *Slici 6*, a koji je prilagođen za potrebe ovoga rada:

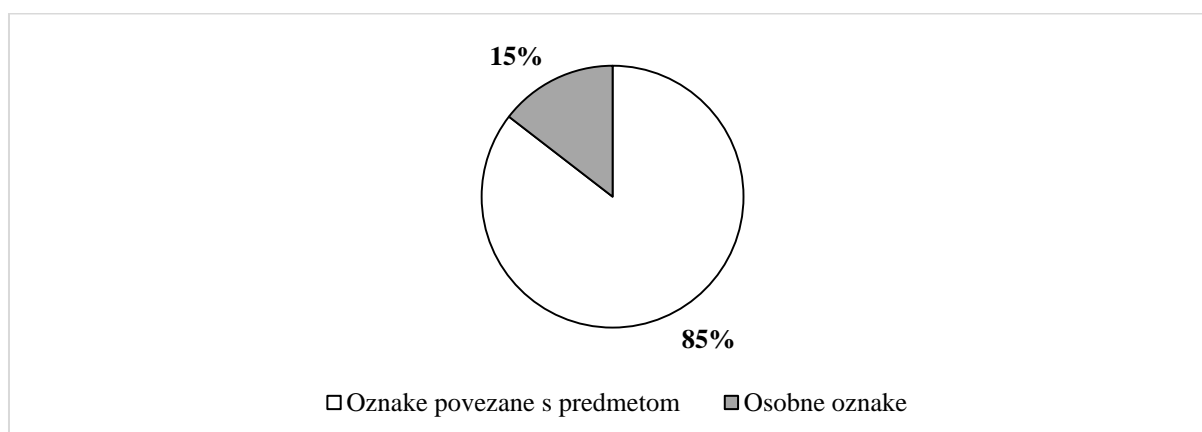
Slika 6. Prilagođeni model kategorije funkcionalnosti prema Heckner *et al.* (2008)

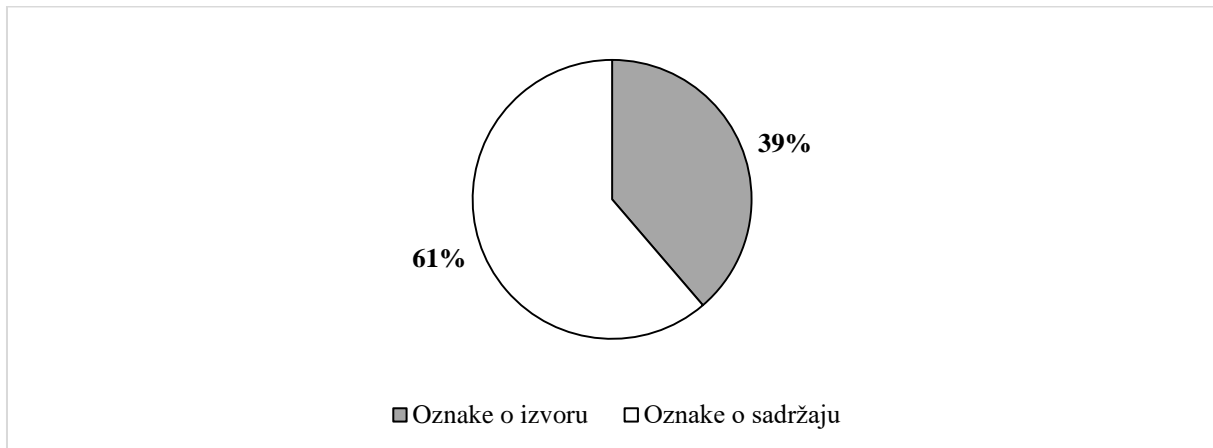
Kao što se vidi na *Slici 7*, analiza ukupnog broja korisničkih oznaka prema kategoriji funkcionalnosti rezultirala je zaključkom da se 85% korpusa sastoji od oznaka vezanih uz predmet dokumenta, dok samo 15% korpusa otpada na osobne oznake. Što se tiče potonjih, sve su usmjerene na vremenska određenja i zadatke koje si korisnici iz osobnih razloga bilježe pridavanjem oznaka pojedinim djelima. Taj se tip oznaka nadalje dijeli na oznake etiketiranja, koje zauzimaju 78% svih osobnih oznaka, te na one usmjerene na konkretan zadatak (npr. oznakom *to read* korisnici bilježe koje naslove tek trebaju pročitati), a od kojih se sastoji 22% cjelokupnog broja osobnih oznaka. Primjeri emocionalnih oznaka i izbjegavanja označivanja nisu pronađeni. Oznakama etiketiranja koje su najčestotnije u korpusu korisnici bilježe pročitana i nepročitana djela, knjige koje posjeduju i koje imaju posuđene, knjige koje su im najdraže i potpisane, te dramske tekstove čija su kazališna ostvarenja pogledali. Takve oznake nemaju nikakvu vrijednost za cijelu zajednicu čitatelja književnih tekstova, nego je ona isključivo osobna za svakog pojedinca kojih ih dodjeljuje.

Slika 7. Analiza korisničkih oznaka prema kategoriji funkcionalnosti (N = 1348)

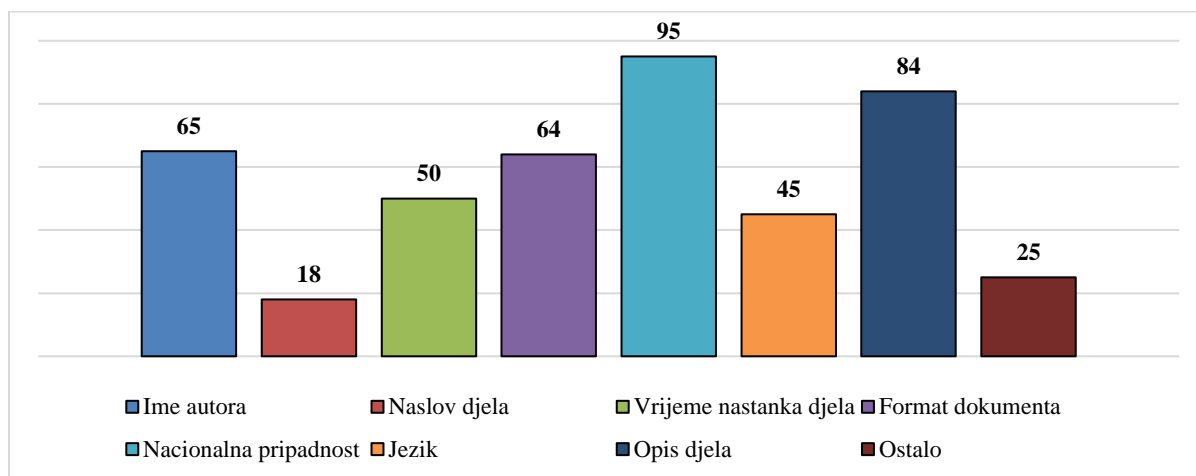
Nakon izdvajanja osobnih korisničkih oznaka od onih koje su vezane uz predmet dokumenta, čime je uzorak sveden na 1152 oznake, proveden je treći i posljednji korak u analizi korisničkih oznaka, a koji se odnosi na značenjsku razinu raščlanjivanja. Najprije je bilo potrebno provesti podjelu uzorka na oznake o izvoru i na oznake o sadržaju, a rezultat je prikazan na *Slici 8*:

Slika 8. Analiza oznaka povezanih s predmetom dokumenta (N = 1152)

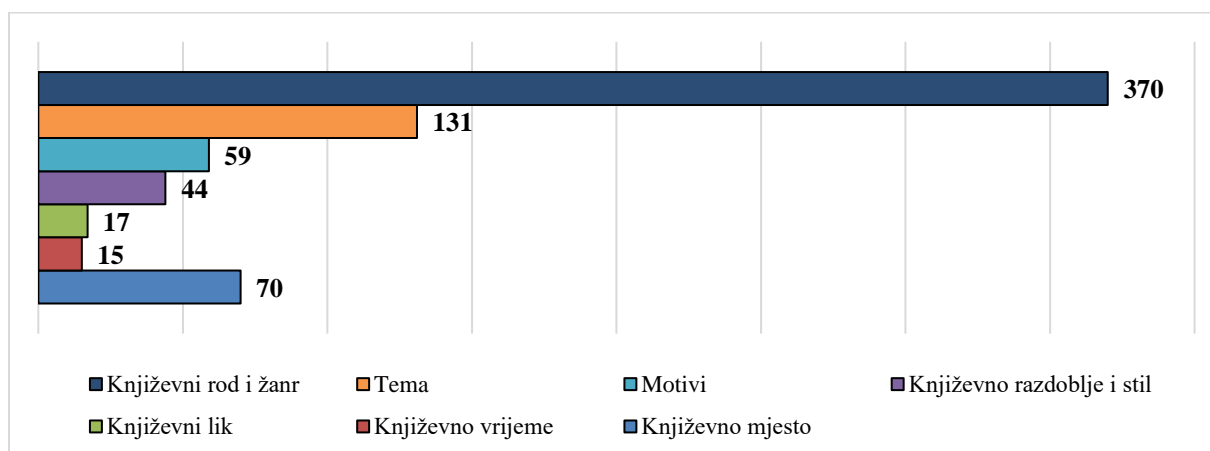
Oznake o izvoru pružaju opće informacije o samom dokumentu koji se označuje. One su u manjoj mjeri zastupljene od sadržajnih, a u slučaju istraživanoga korpusa najčešće se odnose na nacionalnu pripadnost djela i na format dokumenta. *Slika 9* sadrži grafički prikaz analize oznaka o izvoru u kojemu je vidljivo da redundantne oznake za autore i naslove djela zajedno čine velik dio cjelokupnog broja oznaka. Kategorija vremenskoga određenja okuplja oznake godina, desetljeća i stoljeća nastanka književnih tekstova, a kategorija formata uključuje informacije o vrsti uveza i obliku u kojemu se mogu čitati (npr. *paperback*, *hardcover*, *ebook*, *audiobook* i slično). Oznaka za jezik na kojemu je napisano književno djelo sveukupno ima 45, a u kategoriji *Ostalo* objedinjene su oznake o izdavačima, osvojenim nagradama i nagradnim nominacijama. Visok postotak oznaka za nacionalnu pripadnost književnih djela može se objasniti time što je velikom broju djela dodijeljeno više od jedne oznake. Primjerice, romanu *Drakula* Brama Stokera dodijeljene su tri različite oznake za nacionalnu pripadnost – *British literature*, *English literature* i *Irish literature*. Nadalje, visok broj oznaka pripada kategoriji opisa djela, a one pružaju informacije o tome je li djelo serijal, trilogija, prijevod ili *prequel* te o tome je li djelo dvojezično, ilustrirano ili anotirano.

Slika 9. Analiza oznaka kojima se označuju podaci o izvoru (N = 446)

Raščlambom korisničkih oznaka prema povezanosti s predmetom dokumenta dobivena je suma od 706 sadržajnih oznaka, odnosno oznaka koje opisuju ono o čemu tekst književnoga djela govori. S obzirom na to da je književnost kompleksna tvorevina ljudske proizvodnje i da određeni izvantekstualni pojmovi, poput žanra, književnoga stila i razdoblja, znatno mogu upućivati na sam sadržaj književnoumjetničkoga teksta, oznake takve prirode kategorizirane su kao sadržajne. Pregledom sadržajnih oznaka izvedeno je sedam različitih kategorija sadržaja književnih tekstova – žanr, tema, motivi, književno razdoblje i stil, književni lik, književno vrijeme i književno mjesto. *Slika 10* prikazuje u kolikoj je mjeri zastupljena pojedina sadržajna kategorija:

Slika 10. Značenjska analiza sadržajnih oznaka (N = 706)

Kategorija književnoga roda i žanra znatno prednjači u odnosu na ostale kategorije. To se može objasniti time što se velik broj oznaka za svako pojedinačno djelo odnosi upravo na žanrovsko određenje. Tome je tako zato što se jedno djelo ne može svrstati isključivo u jedan žanr, već ono najčešće ima elemente nekoliko različitih žanrova, a utvrđeno je da korisnici imaju tendenciju uočiti i označiti svaku žanrovsku posebnost književnog teksta. Međutim, ta pojava ima i svojih negativnih strana. Naime, tijekom istraživanja je uočeno da korisnici ponekad pogrešno pridaju određene žanrovske oznake pojedinim naslovima. Primjerice, djelima koja nedvojbeno pripadaju žanru visoke fantastike dodjeljuju žanrovsku oznaku za znanstvenu fantastiku. Do danas je književna teorija povukla jasnu distinkciju između ta dva različita žanra te takve pogreške, iako u slučaju korisničkoga označivanja nisu presudne, svakako nisu poželjne. U tome je kontekstu problem izrazito veći kada se u stručnim sustavima za sadržajno označivanje pogrešno označuje žanr književnoga djela³.

Nadalje, u oznake teme ubrojani su *tagovi* kojima su označeni oni elementi koje književno djelo tematizira, a u istraživanome korpusu pripadaju drugom najčestotnijem tipu sadržajnih oznaka. Tematske oznake pružaju djelomične informacije o radnji književnoga teksta na temelju kojih korisnik može zaključiti zanima li ga određeno djelo ili ne, a također može pomoću svake pojedine tematske pristupnice doći do popisa svih djela koja sadrže željeni tematski element. Neki su od primjera tematskih oznaka *politics, space travel, terraforming, genetic engineering, friendship, war, crime, terrorism, seafaring, first love* i *art*.

Sljedeće su, prema brojnosti u korpusu, oznake za književno mjesto, odnosno za konkretnu lokaciju na kojoj se odvija radnja književnoga djela, bilo da je riječ o ustanovi, gradu, državi, planetu ili izmišljenom mjestu (npr. *Mars, Dune, Hogwarts, Maine, Rome, Middle Earth, New York, Virginia, heaven, purgatory*). Nakon njih slijede oznake motiva, odnosno konkretnih pojava spomenutih u književnome tekstu (npr. *chaos theory, dinosaur, vampires, magic, clowns, dragons, Illuminati, serial killer, scent, mental illness*).

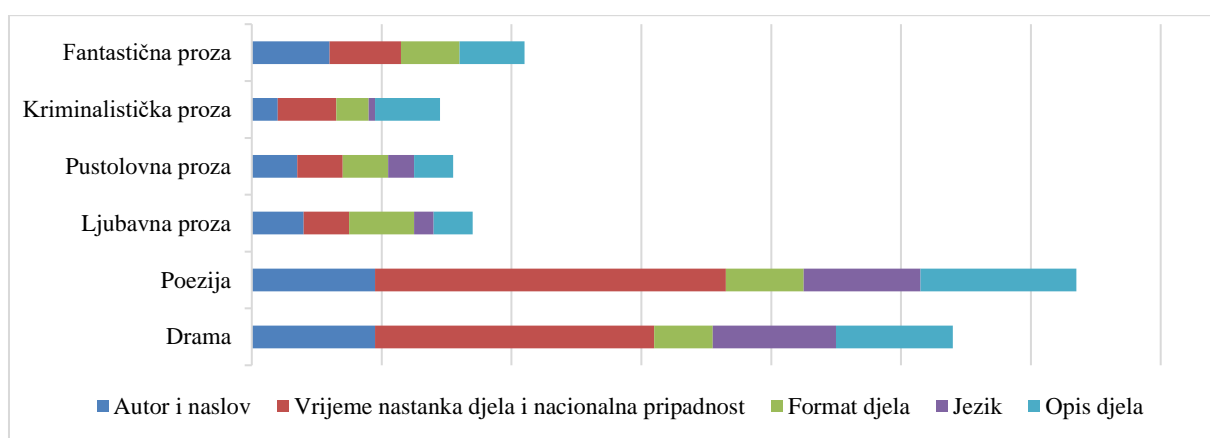
Oznaka za književno razdoblje i književni stil sveukupno ima 44, a one su uvrštene u značenjsku analizu sadržajnih oznaka zato što indirektno mogu upućivati na sadržaj književnoga teksta. Najmanje su zastupljene oznake za književne likove i književno vrijeme. Primjeri *tagova* za konkretne likove koji se spominju u književnoumjetničkome djelu su

---

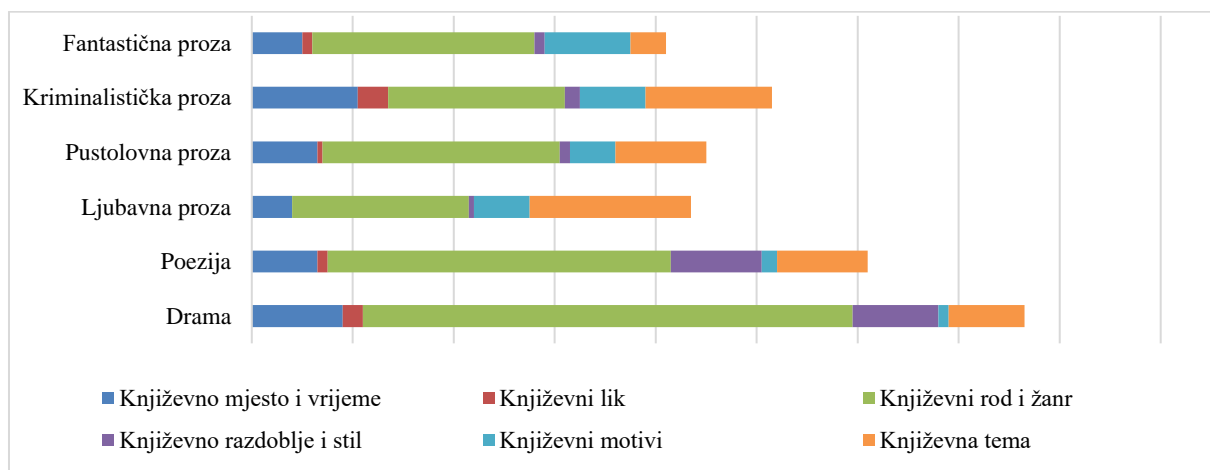
³ Takav je primjer uočen u mrežnom katalogu Knjižnica grada Zagreba koje još uvijek roman *Hobit* J. R. R. Tolkiena Univerzalnom decimalnom klasifikacijom svrstavaju u žanr znanstvene fantastike, iako UDK sustav danas razlikuje *fantasy* žanr od žanra znanstvene fantastike (v. UDK).

Dracula, *Robert Langdon* i *Satan*, a za književno vrijeme *14th century*, *WWI* i *future*. Takav tip korisničkih oznaka osobito se može pokazati korisnim u slučaju kada čitatelj pretražuje djela prema određenoj pojavi, pod uvjetom da postoji pristupnica koja ju bilježi. Primjerice, ako iz nekog razloga korisnik želi doći do popisa svih djela u kojima je vrag označen kao književni lik, folksonomije će se pokazati kao izvrstan izvor do željenih informacija. Naposljetku, raspodjela oznaka o izvoru i oznaka o sadržaju, prema književnom rodu i žanru proučavanih književnoumjetničkih djela, predočena je na *Slici 11* i *12*.

Slika 11. Raspodjela oznaka o izvoru prema književnom rodu i žanru

Slika 12. Raspodjela oznaka sadržaja prema književnom rodu i žanru

Nakon provedene analize korisničkih oznaka na trima različitim razinama – lingvističkoj, funkcionalnoj i značenjskoj, možemo sumirati podatke dobivene analizom.

Rezultati su pokazali da se 70% cjelokupnoga korpusa korisničkih oznaka sastoji od jednorječnih, a 30% od višerječnih *tagova*. Imenice su najzastupljenija vrsta riječi kod jednorječnih oznaka, a one su, prema vrsti imenica, najčešće opće i zabilježene u jedninskom obliku. Što se tiče funkcionalnosti oznaka, 85% cjelokupnoga korpusa oznaka odnosi se na predmet književnoga teksta, a preostali dio sastoji se od osobnih *tagova*. Podjelom oznaka predmeta utvrđeno je da su oznake koje pružaju informacije o izvoru dokumenta manje zastupljene od onih koje se odnose na sadržaj pojedinoga djela. Oznake o izvoru raspoređene su u osam kategorija od kojih su najzastupljenije kategorije nacionalne pripadnosti i formata dokumenta. Značenjskom analizom sadržajnih oznaka određene su kategorije književnoga roda i žanra, teme, motiva, razdoblja i stila, književnoga lika, književnoga vremena te književnoga mjesta.

3.5 Usporedba oznaka dodanih od strane predmetnih stručnjaka i prikupljenih korisničkih oznaka

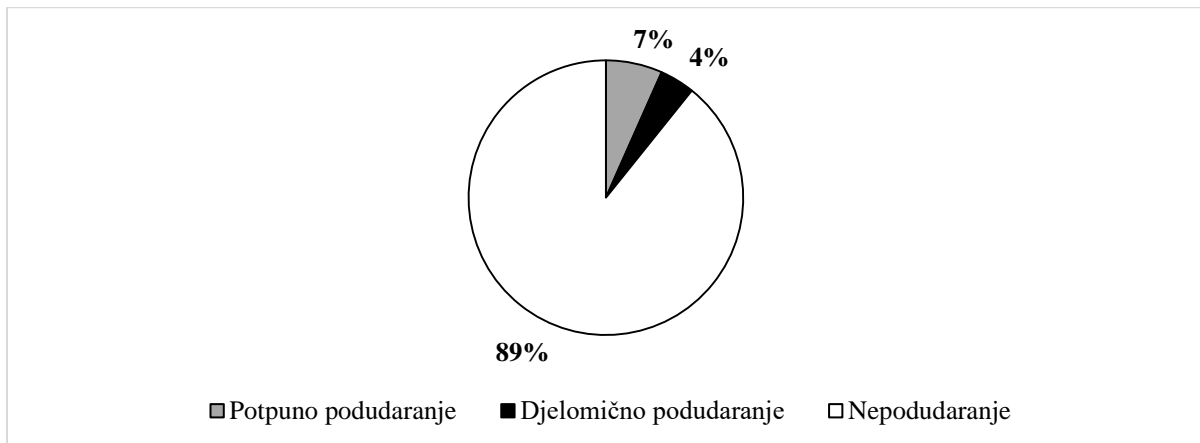
Nakon analize korpusa korisničkih oznaka slijedi treća i posljednja faza istraživanja ovoga diplomskoga rada u kojoj se prikupljene korisničke oznake uspoređuju s oznakama predmetnih stručnjaka. S obzirom na to da Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu i Knjižnice grada Zagreba ne dodjeljuju predmetnice književnoumjetničkim djelima, usporedba je provedena na predmetnim odrednicama (*LC Subjects*) i oznakama za oblik i žanr (*Form/Genre*) iz mrežnoga kataloga Kongresne knjižnice u Washingtonu, a koja je svoj sustav predmetnih odrednica prilagodila potrebi za iskazivanjem sadržaja lijepe književnosti. Usporedba je provedena prema prilagođenome modelu za komparaciju preuzetome iz istraživanja kojim je Nicholas Carman usporedio korisničke oznake i predmetnice dodijeljene djelima znanstvene fantastike i fantastike (v. Carman 2009). Model prilagođen za ovo istraživanje sastoji se od tri kategorije – potpuna podudarnost, djelomična podudarnost i nepodudarnost. Rezultati usporedbe prikazani su u sljedećem poglavlju.

3.5.1 Usporedba LibraryThing oznaka s predmetnicama Kongresne knjižnice

Kongresna knjižnica u Washingtonu svoj je sustav predmetnih odrednica prilagodila potrebama sadržajnoga označivanja te im, osim predmetnica (*LC Subjects*), dodjeljuje i zasebne oznake za oblik i žanr (*Form/Genre*) koje služe kao dodatne pristupnice prilikom pretraživanja mrežnoga kataloga. Međutim, 16 od 35 naslova književnoumjetničkih djela odabranih za ovo istraživanje nema dodijeljenih predmetnih odrednica, a čak 23 naslova nije označeno oznakom za oblik i žanr. Unatoč tome, sveukupan zbroj prikupljenih stručnih oznaka, na kojima se temelji ova poredbena analiza, iznosi 104 predmetnice i 37 oznaka za oblik i žanr. Nije naodmet spomenuti da je nedostatak predmetnica najčešći kod dramskih tekstova i poezije.

Objedinjavanjem predmetnica i oznaka za oblik i žanr dobivena je suma od 141 oznake dodijeljene od strane predmetnoga stručnjaka, među kojima se 48% potpuno ili djelomično podudara s dodijeljenim korisničkim oznakama. Mjera podudarnosti predmetnica s *tagovima* korisnika prikazana je u tri kategorije – potpuno podudaranje, djelomično podudaranje i nepodudaranje. *Slika 13* prikazuje u kojoj se mjeri i na kojoj razini podudarnosti korisničke oznake sadržaja poklapaju s predmetnim odrednicama Kongresne knjižnice:

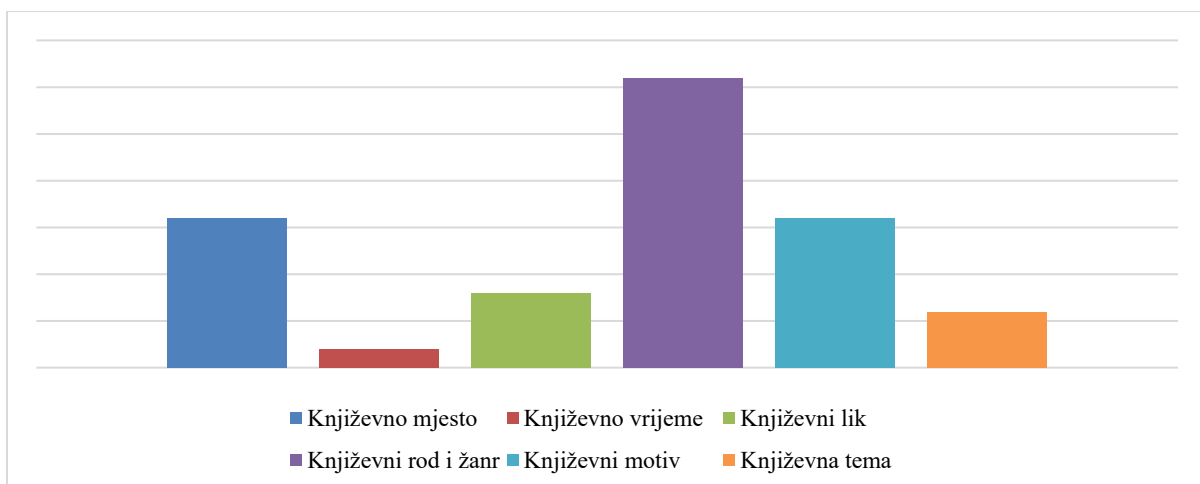
Slika 13. Podudarnost korisničkih oznaka sadržaja s predmetnim odrednicama (N = 706)

Od ukupnog broja korisničkih oznaka sadržaja, 11% ih se potpuno ili djelomično podudara s predmetnicama dodijeljenima od strane predmetnih stručnjaka. To pokazuje velik nesrazmjer u praksi označivanja između dva sustava, a koji se može objasniti u broju dodijeljenih oznaka za svako pojedino djelo. Velik postotak nepodudarnosti korisničkih oznaka sadržaja s predmetnicama knjižničnoga kataloga nagovještava veću tematsku informativnost *tagova* dodanih od strane korisnika.

Što se tiče korisničkih oznaka koje se u potpunosti podudaraju s predmetnim odrednicama knjižničnoga kataloga, one se prema sadržaju dijele na 6 različitih subkategorija. *Slika 14* pokazuje da se potpuna podudarnost najviše očituje na razinama književnoga roda i žanra, književnoga mjesta te književnih motiva, a najmanje na razinama književnoga lika, vremena i teme. Podudarnost se uopće ne manifestira u kategoriji književnoga razdoblja i stila jer niti jedna predmetna odrednica iz istraživanoga korpusa ne odnosi se na taj tip oznaka.

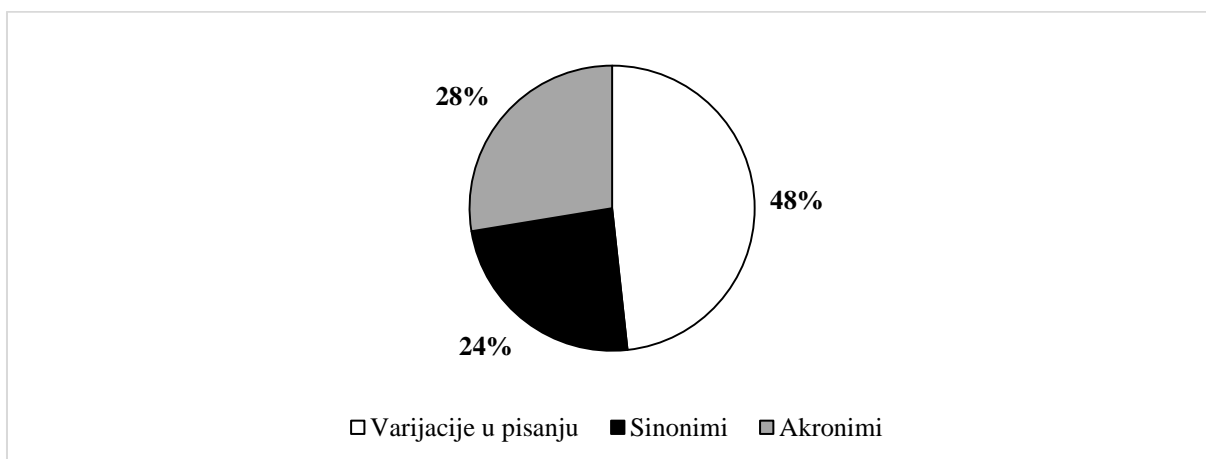
Slika 14. Korisničke oznake potpune podudarnosti prema subkategorijama

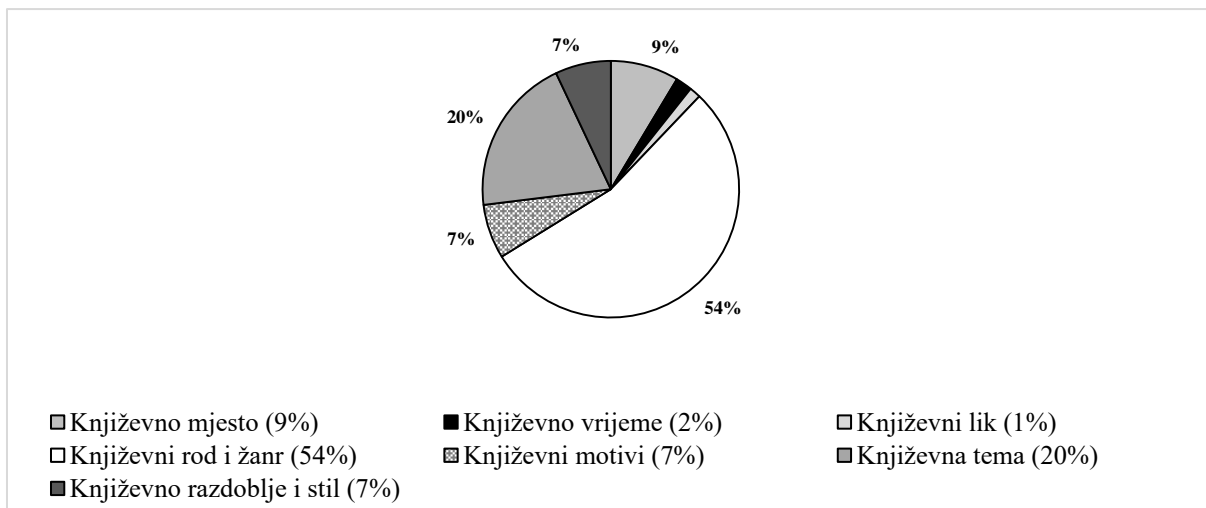
Nadalje, korisničkih oznaka koje se djelomično podudaraju s predmetnim odrednicama ima najmanje (samo 4%), ali se daljnjom analizom dijele na tri subkategorije – varijacije u pisanju, sinonimi i akronimi. Varijacije u pisanju najčešće se odnose na različito bilježenje gramatičkoga broja oznaka te je ta subkategorija djelomične podudarnosti, kao što pokazuje *Slika 15*, najzastupljenija:

Slika 15. Prikaz djelomične podudarnosti prema tri subkategorije

Svojstvo potpune nepodudarnosti s predmetnim odrednicama ima čak 89% sadržajnih oznaka, a to dovodi do zaključka da korisničke oznake pružaju mnogo veći broj pristupnica za pretraživanje koje u takvim oblicima nisu uvedene u knjižnični sustav predmetnih odrednica. *Slika 16* predočava kategorizaciju korisničkih oznaka koje se ni u kojoj mjeri ne podudaraju s predmetnicama:

Slika 16. Prikaz korisničkih oznaka nepodudarnih s predmetnicama prema subkategorijama

Najšira subkategorija nepodudarnih korisničkih oznaka je kategorija roda i žanra. Tome je tako zato što korisnici najčešće tijekom označivanja žanrovski određuju književne tekstove, dok je u knjižničnom katalogu Kongresne knjižnice rijetko dodijeljeno više od jedne oznake za žanr po naslovu. Kao što je već spomenuto, književnoumjetnički tekstovi najčešće sadrže elemente više različitih žanrova, a rezultati ove usporedbe pokazuju da korisnici, za razliku od predmetnih stručnjaka, iscrpnije bilježe žanrovsku pripadnost svakog pojedinog djela. Oznake književnih motiva i tema možda najviše upućuju na sadržaj književnoga djela, kao i na razlike romana koji pripadaju istome žanru, a korpus se sastoji čak od 27% takvog tipa oznaka potpuno drugačijih od onih zabilježenih u knjižničnom katalogu.

Postotak nepodudarnih korisničkih oznaka koje imaju visoku tematsku informativnost svakako ne treba ostati zanemaren. Predmetni bi stručnjaci svakako trebali iskoristiti značajke folksonomijskog pristupa označivanju književnih tekstova kako bi formirali predmetne sustave prilagođene za sadržajno označivanje književnosti. Predmetni je sustav Kongresne knjižnice u Washingtonu tome već djelomično prilagođen, ali hrvatske knjižnice uopće ne predmete književne tekstove. To predstavlja velik nedostatak kada je riječ o zadovoljavanju čitateljskih potreba korisnika te bi hrvatske knjižnice trebale težiti prema rješavanju toga problema.

4. ZAKLJUČAK

Književnoumjetnička su djela najtraženija vrsta knjižnične građe u svakoj narodnoj knjižnici, međutim, prema njima se u praksi sadržajnoga označivanja provodi drugačiji pristup.

Problematika označivanja sadržaja lijepe književnosti kroz povijest je knjižničarske prakse najviše bila istaknuta u tome što je on bio nezanemarivo slabije obrađen. Takav se problem može realizirati u lošem zadovoljavanju informacijskih potreba čitatelja književnoumjetničkih djela. Raznolikost je književnosti u prošlosti UDK sustava bila znatno manje opisana te tadašnje označivanje sadržaja književnih tekstova nije bilo sveobuhvatno. Lijepa je književnost rijetko bila razvrstavana prema drugačijim kriterijima osim po nacionalnom jeziku i glavnim književnim rodovima. Problem se najviše može očitovati u situacijama u kojima korisnici imaju visoko specijalizirane kriterije prilikom pretraživanja djela. Danas je književna proizvodnja u svakodnevnom porastu, a do sada je nastao velik broj svojevrskih podžanrova čiji elementi iskazuju još veću specijaliziranost sadržaja naslova koji pripadaju istome žanru. Knjižničarske klasifikacijske sheme u tom slučaju nisu od velike pomoći. One mogu poslužiti tek kao početni korak prilikom pretraživanja, a iscrpnije odgovore na takve specijalizirane upite može pružiti sustav predmetnih odrednica i korisničkih oznaka.

Što se tiče sustava predmetnih odrednica, on u pravilu obuhvaća građu stručnoga i znanstvenoga karaktera, dok beletristika ne bi trebala ulaziti u predmetni katalog. Problem izostavljanja književnih tekstova iz postupka predmetne obrade posljednjih je godina sve više opisivan u znanstvenim radovima iz područja bibliotekarstva u kojima je istaknuto da su književnoumjetnička djela, unatoč pravilima za dodjeljivanje predmetnih odrednica, izrazito pogodna za opredmećivanje, da bi čitatelji imali nezanemarlivu korist od sadržajno označenih književnih tekstova, te da postoji potreba za promjenom pravila prema kojemu se književna djela na predmete.

Međutim, uzevši u obzir nezaobilazne probleme predmetne obrade, poput skupoće cijeloga procesa i njegove isplativosti, potencijalno rješenje moglo bi se pronaći u sustavima za korisničko označivanje, odnosno u folksonomijama koje otvaraju sasvim nove mogućnosti prilikom sadržajnoga označivanja književnoumjetničkih djela. Stručnjaci se slažu u tvrdnjama da prednosti folksonomija, poput velikog broja korisnika i dodijeljenih oznaka, intuitivnog pojmovlja i porasta informativnosti, treba iskoristiti kao dodatan sloj u procesu organizacije znanja u knjižničnim katalogima, ali da one ne mogu u potpunosti zamijeniti tradicionalne sustave i metode za označivanje. Zato predlažu integraciju korisničkoga označivanja u

postojeće kataloge čime bi se postigla točnija i iscrpnija organizacija sadržaja. Naime, u Hrvatskoj takvo objedinjavanje još uvijek nije dovoljno zastupljeno, ali svjetske knjižnice, koje su uvele pomagala za društveno označivanje u svoje sustave, postigle su veću pristupačnost građi jer su korisničke oznake, uz oznake predmetnih stručnjaka, dodatne pristupne točke dokumentu.

Cilj istraživanja za ovaj diplomski rad bio je utvrditi tematsku informativnost korisničkih oznaka koje su dodijeljene književnoumjetničkim djelima, usporediti ih s oznakama iz knjižničnih kataloga koje su dodijeljene od strane predmetnih stručnjaka te predstaviti njihov potencijal za poboljšanjem tradicionalnih pristupa označivanju lijepe književnosti. Korpus oznaka prikupljen je iz mrežnih kataloga Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, Knjižnica grada Zagreba i Kongresne knjižnice u Washingtonu te iz mrežnog sustava za korisničko označivanje LibraryThing. Na početku istraživanja korisničkih oznaka lijepe književnosti postavljene su sljedeće hipoteze:

1. Postoji potreba za prilagodbom knjižničnih sustava za sadržajno označivanje u kontekstu prikazivanja sadržaja književnih tekstova.
2. Oznake predmetnih stručnjaka imaju manju tematsku informativnost od korisničkih oznaka kada je riječ o djelima lijepe književnosti.
  - a. Oznake predmetnih stručnjaka ne razlikuju naslove koji pripadaju istome žanru, a koji su tematski nezanemarivo različiti.
3. Sustavi za korisničko označivanje mogu poslužiti kao alat na temelju kojega se knjižnični katalogi mogu poboljšati u smislu pretraživanja sadržaja književnoumjetničkih djela.

Rezultatima je istraživanja, osobito u slučaju hrvatskih knjižnica, svaka od navedenih pretpostavki potvrđena.

Naime, navedene hrvatske knjižnice ne dodjeljuju predmetne oznake djelima lijepe književnosti, nego njihov sadržaj iskazuju samo oznakama Univerzalne decimalne klasifikacije, čime je potvrđena prva pretpostavka s kojom se pristupilo istraživanju. Nedostatak predmetnih oznaka za književnoumjetnička djela u mrežnim katalogima navedenih hrvatskih knjižnica nadomješten je preuzimanjem predmetnica iz mrežnoga kataloga Kongresne knjižnice koja je svoj sustav predmetnih odrednica prilagodila potrebi za iskazivanjem sadržaja lijepe književnosti.

Analiza korpusa korisničkih oznaka provedena je na trima različitim razinama – lingvističkoj, funkcionalnoj i značenjskoj. Rezultati su pokazali da se 70% cjelokupnoga korpusa korisničkih oznaka sastoji od jednorječnih, a 30% od višerječnih *tagova*. Imenice su

najzastupljenija vrsta riječi kod jednorječnih oznaka, a one su, prema vrsti imenica, najčešće opće i zabilježene u jedninskom obliku. Što se tiče funkcionalnosti oznaka, 85% cjelokupnoga korpusa oznaka odnosi se na predmet književnoga teksta, a preostali dio sastoji se od osobnih *tagova*. Podjelom oznaka predmeta utvrđeno je da su oznake koje pružaju informacije o izvoru dokumenta manje zastupljene od onih koje se odnose na sadržaj pojedinoga djela. Oznake o izvoru raspoređene su u osam kategorija od kojih su najzastupljenije kategorije nacionalne pripadnosti i formata dokumenta. Značenjskom analizom sadržajnih oznaka određene su kategorije književnoga roda i žanra, teme, motiva, razdoblja i stila, književnoga lika, književnoga vremena te književnoga mjesta.

Usporedba korisničkih oznaka s predmetnicama dodijeljenima od strane predmetnih stručnjaka pokazala je velik nesrazmjer između dva sustava u praksi označivanja književnih tekstova. Naime, od ukupnog broja korisničkih oznaka sadržaja, samo se 11% potpuno ili djelomično podudara s predmetnim odrednicama. Velik postotak nepodudarnosti korisničkih oznaka sadržaja s predmetnicama knjižničnoga kataloga potvrđuje pretpostavku o većoj tematskoj informativnosti *tagova* dodanih od strane korisnika. Nadalje, predmetnice Kongresne knjižnice na određenoj razini razlikuju naslove koji pripadaju istome žanru, a koji su tematski nezanemarivo različiti. U slučaju hrvatskih knjižnica tome nije tako jer UDK oznake same po sebi ne pružaju dovoljno informacija o sadržajnim razlikama djela koja pripadaju istome žanru, a time se također potvrđuje druga pretpostavka ovoga istraživanja.

Činjenica da postoji nezanemariv broj *tagova* koje je moguće kategorizirati prema potrebama sadržajnoga označivanja, koji imaju dodatnu tematsku informativnost i koji nisu u takvim oblicima uvedeni u predmetne kataloge knjižnica, potvrđuje i treću pretpostavku istraživanja – sustavi za korisničko označivanje doista mogu poslužiti kao alat za unapređenje knjižničnih kataloga. Predmetni bi stručnjaci, osobito u hrvatskim knjižnicama, svakako trebali iskoristiti značajke folksonomijskog pristupa označivanju književnih tekstova kako bi formirali predmetne sustave prilagođene za sadržajno označivanje književnosti, a kojima bi se poboljšao proces korisničkoga pretraživanja književnih tekstova.

5. LITERATURA

- Banek Zorica, Mihaela – Špiranec, Sonja – Zauder, Krešimir [Banek Zorica *et al.*] 2007. Collaborative tagging : providing user created organizational structure for Web 2.0. *1st International Conference INFUTURE 2007*: 193–202. Zagreb: Odsjek za informacijske znanosti.
- <http://infoz.ffzg.hr/INFUTURE/2007/pdf/213%20Banek%20Zorica%20&%20Špiranec%20&%20Zauder,%20Collaborative%20Tagging.pdf> [pregled 19. rujna 2017].
- Carman, Nicholas. 2009. *LibraryThing tags and Library of Congress Subject Headings : a comparison of Science Fiction and Fantasy works*. URL: <http://researcharchive.vuw.ac.nz/xmlui/bitstream/handle/10063/1272/thesis.pdf?sequence=1> [pregled 19. rujna 2017].
- Heckner, Makus – Mühlbacher, Susanne – Wolff, Christian [Heckner *et al.*] 2008. *Tagging tagging : analysing user keywords in scientific bibliography management systems*. URL: <https://journals.tdl.org/jodi/index.php/jodi/article/download/246/208> [pregled 19. rujna 2017].
- Hotho, Andreas – Jäschke, Robert – Schmitz, Christoph – Stumme, Gerd [Hotho *et al.*] 2006. Information retrieval in folksonomies : search and ranking. *Proceedings of the 3rd European conference on The Semantic Web : research and applications*: 411–426. Kassel, Hannover: University of Kassel : Research Center L3S. URL: https://www.kde.cs.uni-kassel.de/hotho/pub/2006/seach2006hotho_eswc.pdf [pregled 19. rujna 2017].
- Ivanjko, Tomislav. 2017. Korisničko označivanje i predmetni pristup. *Predmetna obrada : pogled unaprijed : zbornik radova*: 38–56. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo.
- Jadrijević, Romana – Gavranović, Drahomira. 2014. Predmetna obrada fantastične i znanstveno fantastične književnosti : pilotno istraživanje. *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* 57: 141–160.
- Lasić-Lazić, Jadranka – Špiranec, Sonja – Ivanjko, Tomislav. 2014. Tag-resource-user : a review of approaches in studying folksonomies. *Qualitative and Quantitative Methods in Librarians (QQML)* 3: 683–692. http://www.qqml.net/papers/September_2014_Issue/3312QQML_Journal_2014_LasicLazicSpiranecIvanjko_Sept_683-692.pdf [pregled 19. rujna 2017].
- Leščić, Jelica. 2007. *Klasifikacija i predmetno označivanje : priručnik za stručne ispите*. Zagreb: Naklada Nediljko Dominović.

- Mikačić, Mira. 1996. *Teorijske osnove sustava za predmetno označivanje*. Zagreb: Hrvatsko bibliotekarsko društvo.
- Purgarić-Kužić, Branka. 2011. Društveno označivanje i knjižnice. *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* 54: 189–210.
- Purgarić-Kužić, Branka. 2017. Uloga žanra u bibliografskom univerzumu i novi nadzirani rječnik LCGFT. *Predmetna obrada : pogled unaprijed : zbornik radova*: 94–119. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo.
- Sekne, Melanija. 2014. Predmetne odrednice u području književnosti u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu. *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* 57: 391–414.
- Solar, Milivoj. 1997. *Suvremena svjetska književnost*. Zagreb: Školska knjiga.
- Solar, Milivoj. 2005. *Teorija književnosti*. Zagreb: Školska knjiga.
- Solar, Milivoj. 2006. *Rječnik književoga nazivlja*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga.
- Špiranec, Sonja – Ivanjko, Tomislav. 2012. Predmetni jezici s korisničkim jamstvom : što možemo naučiti od folksonomija? *Seminar Arhivi, knjižnice, muzeji : mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske strukture* 15: 57–72. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo.
- Špiranec, Sonja – Livaja, Blaža. 2014. Korisničke oznake i predmetne odrednice : istraživanje funkcionalnosti kao prilog unapređenju predmetnoga pristupa. *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* 57: 51–68.
- Špiranec, Sonja. 2014. Subjektivna paradigma sadržajnog označivanja. *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* 57: 1–14.
- Štrbac, Dušanka – Vujić, Mirjana. 2004. *Pravilnik za predmetni katalog*. Zagreb: Knjižnice grada Zagreba.
- UDK = *Univerzalna decimalna klasifikacija*. 2013. Ur. Lidija Jurić Vukadin. Zagreb: Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu.
- Vitori, Vera. 2017. Predmetno označivanje književnih tekstova – povijesnih romana. *Predmetna obrada : pogled unaprijed : zbornik radova*: 149–163. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo.

Izvori

Katalog Knjižnica grada Zagreba. <http://www.katalog.kgz.hr/pagesMisc/Katalog.aspx>

Library of Congress Online Catalog. <https://catalog.loc.gov/>

LibraryThing. <https://www.librarything.com/home#>

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu. <http://katalog.nsk.hr/F?RN=299732128>

6. PRILOZI

Prilog 1. Popis književnoumjetničkih djela korištenih u istraživanju

PROZA				
Naziv i autor djela	UDK (NSK i KGZ)	LC predmetnice	LC oznake za oblik/žanr	LibraryThing oznake
Crveni Mars – Kim Stanley Robinson	820(73)-31=862 821.111(73)-311.9 Američka književnost. Znanstvena fantastika	Mars (Planet)--Fiction.	Science fiction.	American; colonization; ebook; fiction; hard sf; Hugo Nominee; Kim Stanley Robinson; Kindle; Mars; Mars Trilogy; Nebula; Nebula Award; nebula winner; novel; own; paperback; politics; read; science fiction; series; sf; sff; space; space colonization; space travel; speculative fiction; terraforming; to-read; trilogy; unread
Duna : Kuća Atreida – Brian Herbert	821.111(73)-31=163.42 821.111(73)-311.9 Američka književnost. Znanstvena fantastika	Dune (Imaginary place)--Fiction.	Science fiction.	20th century; American; audiobook; Brian Herbert; Dune; Dune prequel; Dune: House Trilogy; Dune: House Trilogy #1; ebook; epic; fantasy; fiction; hardcover; Herbert; House Trilogy; novel; own; owned; paperback; Prelude to Dune; prequel; read; science fiction; Science Fiction/Fantasy; series; sf; sff; space opera; to-read; unread
Gazela i Kosac – Margaret Atwood	821.111(71)-31=163.42 821.111(71)-311.9 Kanadska književnost engleskog jezičnog izraza. Znanstvena fantastika	Triangles (Interpersonal relations)--Fiction. Genetic engineering--Fiction.	Science fiction. Love stories. Dystopias.	21st century; apocalypse; apocalyptic; Atwood; Booker Prize Shortlist; Canada; Canadian; canadian author; Canadian fiction; Canadian literature; dystopia; dystopian; ebook; fantasy; fiction; future; futuristic; genetic engineering; genetics; literature; Margaret Atwood; novel; own; post-apocalyptic; read; science

		Male friendship-- Fiction. New York (State)-- Fiction.		fiction; sf; speculative fiction; to-read; unread
Jurski park – Michael Crichton	820(73)-31=862 821.111(73)-311.9 Američka književnost. Znanstvena fantastika	Dinosaurs--Fiction. Amusement parks-- Fiction.	Science fiction.	20th century; action; adventure; American; chaos theory; cloning; Crichton; dinosaurs; DNA; fantasy; fiction; genetic engineering; genetics; horror; Jurassic Park; made into movie; Michael Crichton; movie; novel; own; paperback; read; science; science fiction; sf; sff; suspense; technothriller; thriller; to-read
Marsovac – Andy Weir	821.111(73)-31=163.42 821.111(73)-311.9 Američka književnost. Znanstvena fantastika	Astronauts--Fiction. Survival--Fiction. Mars (Planet)-- Fiction.	Science fiction.	2014; 2015; 2016; 21st century; adventure; astronaut; astronauts; audiobook; ebook; favorites; fiction; hard sf; humor; Kindle; Mars; NASA; novel; read; read in 2014; read in 2015; science; science fiction; sf; sff; space; space travel; survival; suspense; thriller; to-read
Drakula – Bram Stoker	821.133.1-93-31=111=163.42 (02.046.4) 821.111-31=163.42 820-31=863 821.111-3 Engleska književnost. Romani, novele, pripovijetke	Dracula, Count (Fictitious character)-- Fiction. Vampires--Fiction. Transylvania (Romania)--Fiction. Whitby (England)-- Fiction.	Horror fiction.	19th century; bram stoker; British; British literature; classic; Classic Literature; classics; Dracula; ebook; England; English literature; epistolary; fantasy; fiction; gothic; horror; Irish literature; Kindle; literature; novel; own; read; size:large; size:medium; supernatural; to-read; Transylvania; unread; vampires; Victorian
Harry Potter i kamen mudraca – J. K. Rowling	821.111-93-31=163.42 821.111-3 Engleska književnost. Romani, novele,	Wizards--Fiction. Magic--Fiction. Schools--Fiction. England--Fiction.	-	Adventure; boarding school; British; children; children's; children's books; children's fiction; children's literature; England; fantasy; favorites; fiction; friendship; hardcover; Harry Potter; Harry Potter Series; Hogwarts; J.K. Rowling; juvenile; magic;

	pripovijetke	Potter, Harry (Fictitious character)- -Juvenile fiction. Granger, Hermione (Fictitious character)- -Juvenile fiction. Weasley, Ron (Fictitious character)- -Juvenile fiction. Hogwarts School of Witchcraft and Wizardry (Imaginary organization)-- Juvenile fiction. Wizards--Juvenile fiction. Magic--Juvenile fiction. Schools--Juvenile fiction. England--Juvenile fiction.		novel; own; read; Rowling; school; series; witches; wizards; YA; young adult
Hobit – J. R. R. Tolkien	821.111-31=163.42 821.111-93-31=163.42 821.111-3 Engleska	Baggins, Bilbo-- Fiction. Middle Earth (Imaginary place)--	Fantasy fiction.	20th century; adventure; British; British literature; children's; children's literature; classic; classics; dragons; dwarves; elves; fantasy; fiction; hobbit collection; hobbits; J.R.R. Tolkien; literature; Lord of the Rings; magic; Middle Earth; novel; own;

	književnost. Romani, novele, pripovijetke 821.111-311.9 Engleska književnost. Znanstvena fantastika	Fiction.		read; science fiction; series; sff; to-read; Tolkien; wizards; young adult
Igra prijestolja – G. R. R. Martin	821.111(73)-31=163.42 821.111(73)-3 Američka književnost. Romani, novele, pripovijetke	-	Fantasy fiction.	2011; A Song of Ice and Fire; adventure; currently-reading; dragons; ebook; epic; epic fantasy; fantasy; favorites; fiction; Game of Thrones; George R. R. Martin; high fantasy; intrigue; Kindle; knights; magic; medieval; novel; own; paperback; politics; read; read in 2011; science fiction; series; sff; to-read; war
Ono – Stephen King	821.111(73)-31=163.42 821.111(73)-3 Američka književnost. Romani, novele, pripovijetke	-	Horror tales.	20th century; American; American literature; childhood; children; clowns; coming of age; dark tower; Derry; ebook; fantasy; fiction; friendship; hardcover; horror; Horror Fiction; King; Maine; monsters; movie; novel; own; paperback; read; Stephen King; supernatural; suspense; thriller; to-read; unread
Anđeli i demoni – Dan Brown	821.111(73)-31=163.42 821.111(73)-312.4 Američka književnost. Kriminalistički romani 821.111(73)-3 Američka književnost. Romani, novele, pripovijetke	Physicists--Crimes against--Fiction. Religious educators--Fiction. Popes--Election--Fiction. Signs and symbols--Fiction. Secret societies--Fiction.	Suspense fiction.	Action; adventure; art; Catholic Church; Catholicism; Christianity; conspiracy; crime; Dan Brown; fiction; historical fiction; history; Illuminati; Italy; murder; mystery; novel; own; paperback; read; religion; Robert Langdon; Rome; science; secret societies; series; suspense; thriller; to-read; Vatican

		Anti-Catholicism--Fiction. Illuminati--Fiction. Vendetta--Fiction. Vatican City--Fiction.		
Ime ruže – Umberto Eco	821.131.1-31=163.42 821.131.1-3 Talijanska književnost. Romani, novele, pripovijetke	Monastic and religious life--Italy--History--Middle Ages, 600-1500--Fiction. Monastic libraries--Italy--Fiction. Semiotics--Fiction. Italy--Church history-476-1400--Fiction.	Detective and mystery stories. Historical fiction. Didactic fiction. Church history. Fiction. History.	14th century; 20th century; crime; crime fiction; detective; fiction; Folio Society; historical; historical fiction; historical novel; history; Italian; Italian literature; Italy; library; literature; medieval; Middle Ages; monastery; monks; murder; mystery; novel; philosophy; read; religion; Roman; to-read; translation; unread
Obdukcija : prvi slučaj doktorice Kay Scarpetta – Patricia Cornwell	821.111(73)-31=163.42 821.111(73)-3 Američka književnost. Romani, novele, pripovijetke 821.111(73)-31 Američka književnost. Romani. Duže pripovijetke 821.111(73)-312.4 Američka književnost. Kriminalistički romani	Scarpetta, Kay (Fictitious character)-Fiction. Medical examiners (Law)--Fiction. Forensic pathologists--Fiction. Women physicians--Fiction. Richmond (Va.)--Fiction.	Detective and mystery stories. Medical novels.	American; Cornwell; crime; crime fiction; detective; ebook; fiction; forensic mystery; forensic science; forensics; Kay Scarpetta; Kay Scarpetta Series; medical examiner; murder; murder mystery; mystery; mystery-thriller; novel; own; paperback; Patricia Cornwell; read; Richmond; serial killer; series; suspense; thriller; to-read; USA; Virginia

Parfem : povijest jednog ubojice – Patrick Süskind	821.112.2-31=163.42 830-31=862 821.112.2-3 Njemačka književnost. Romani, novele, pripovijetke	-	-	1001; 1001 books; 18th century; 20th century; crime; fiction; France; German; German literature; Germany; historical; historical fiction; history; horror; literature; murder; mystery; novel; own; Paris; perfume; read; Roman; scent; serial killer; smell; thriller; to-read; translation; unread
Želja za smrću – Jed Rubinfeld	821.111(73)-31=163.42 821.111(73)-3 Američka književnost. Romani, novele, pripovijetke	Physicians--Fiction. Terrorism--New York (State)--New York--Fiction. Terrorism investigation--Fiction. Wall Street (New York, N.Y.)--History--20th century--Fiction.	Detective and mystery stories. Historical fiction.	1920; 1920s; 2011; ARC; crime; crime fiction; Early Reviewers; fiction; Freud; gold; historical; historical fiction; historical; mystery; Kindle; Marie Curie; Mexico; mystery; New York; New York City; novel; psychoanalysis; radium; Sigmund Freud; Stratham Younger; terrorism; thriller; to-read; Wall Street; WWI; x-rays
Amazona – James Rollins	821.111(73)-31=163.42 (086.76) 821.111(73)-3 Američka književnost. Romani, novele, pripovijetke	Prion diseases--Fiction. Amazon River Region--Fiction.	Science fiction.	2007; 2010; action; action adventure; action/adventure; adventure; adventure fiction; amazon; borrowed; disease; ebook; espionage; fantasy; fiction; james rollins; jungle; mystery; mystery-thriller; paperback; rainforest; read; Rollins; science; science fiction; signed; South America; suspense; thriller; to-read; unread
Gospodar muha – William Golding	821.111-31=163.42 821.111-3 Engleska književnost. Romani, novele,	Survival--Fiction. Regression (Psychology)--Fiction.	Psychological fiction.	1001; 1001 books; 20th century; adventure; allegory; boys; British; British literature; children; classic; Classic Literature; classics; coming of age; dystopia; dystopian; English; English literature; fiction; human nature; island; literature; novel; own;

	pripovijetke	Islands--Fiction. Boys--Fiction.		read; school; society; survival; to-read; YA; young adult
Moby Dick – Herman Melville	821.111(73)-31=111=163.42 (02.046.4) 741.5 820(02.053.2)-32=862 821.111(73)-3 Američka književnost. Romani, novele, pripovijetke	Ahab, Captain (Fictitious character)-Fiction. Whaling ships--Fiction. Ship captains--Fiction. Mentally ill--Fiction. Whaling--Fiction. Whales--Fiction.	Psychological fiction. Adventure stories. Sea stories.	1001; 19th century; adventure; American; American fiction; American literature; classic; classic fiction; Classic Literature; classics; Easton Press; ebook; fiction; hardcover; Herman Melville; Kindle; literature; Melville; nautical; novel; obsession; own; read; sea; seafaring; to-read; unread; USA; whales; whaling
Pustolovine Toma Sawyera – Mark Twain	821.111(73)-93-31=163.42 (02.056.262) 821.111(73)-93-31=163.42(02.053.5) 821.111(73)-3 Američka književnost. Romani, novele, pripovijetke 821.111-3 Engleska književnost. Romani, novele, pripovijetke	Sawyer, Tom (Fictitious character)-Juvenile fiction. Boys--Missouri--Juvenile fiction. Mississippi River--Fiction. Missouri--Fiction.	Adventure stories. Humorous stories.	19th century; adventure; America; American; American literature; boys; childhood; children; children's; children's fiction; children's literature; classic; classic fiction; Classic Literature; classics; ebook; fiction; historical fiction; humor; literature; Mark Twain; Mississippi River; Missouri; novel; own; read; to-read; Twain; USA; young adult
U divljini – Jon Krakauer	821.111(73)-31=163.42 821.111(73)-9 Američka	McCandless, Christopher Johnson, 1968-1992.	-	2008; adventure; Alaska; audiobook; biography; Christopher McCandless; coming of age; death; fiction; goodreads; history; hitchhiking; Jon Krakauer; journalism; made into movie; memoir;

	književnost. Ostale književne vrste	Adventure and adventurers--United States--Biography. Wayfaring life--Alaska. Wayfaring life--West (U.S.) Hitchhiking--Alaska. Hitchhiking--West (U.S.) Alaska--Biography. West (U.S.)--Biography.		nature; non-fiction; outdoors; own; read; read in 2008; solitude; survival; to-read; tragedy; travel; unread; USA; wilderness
Drhtaj – Maggie Stiefvater	821.111(73)-93-31=163.42 821.111(73)-31=163.42 821.111(73)-3 Američka književnost. Romani, novele, pripovijetke	Wolves--Fiction. Human-animal relationships--Fiction. Metamorphosis--Fiction. Supernatural--Fiction.	-	2009; 2010; audiobook; ebook; fantasy; fiction; friendship; high school; love; maggie stiefvater; Minnesota; own; paranormal; paranormal romance; read; read in 2010; romance: series: shapeshifters; supernatural; teen; to-read; urban fantasy; werewolves; winter; wolves; Wolves of Mercy Falls; YA; young adult; young adult fiction
Izlaz u raj – Anne Rice	820(73)-31=862 821.111(73)-3 Američka književnost. Romani, novele, pripovijetke	-	-	Adult; anne rampling; Anne Rice; bdsm; bondage; ebook; erotic; Erotic Fiction; erotic-romance; erotica; fantasy; fiction; hardcover; kink; literature; New Orleans; novel; own; owned; paperback; read; rice; romance; sadomasochism; sex; sexuality; SM; to-read; unread
Ponos i predrasude – Jane Austen	821.111-31=163.42	Social classes--Fiction.	Domestic fiction.	19th century; Austen; British; British literature; classic; Classic Literature; classics; ebook; England; English; English literature;

	821.111-3 Engleska književnost. Romani, novele, pripovijetke	Young women--Fiction. Courtship--Fiction. Sisters--Fiction. England--Fiction.	Love stories.	family; favorite; favorites; fiction; historical; historical fiction; Jane Austen; Kindle; literature; love; marriage; novel; own; read; regency; romance; sisters; to-read; women
Sve, baš sve – Nicola Yoon	821.111(73)-93-31=163.42 821.111(73)-3 Američka književnost. Romani, novele, pripovijetke	Friendship--Fiction. Love--Fiction. Severe combined immunodeficiency--Fiction. Racially mixed people--Fiction.	-	2015; 2016; ARC; audiobook; biracial; coming of age; contemporary; contemporary fiction; disability; disease; ebook; family; fiction; first love; friendship; grief; Hawaii; illness; love; mental illness; mothers and daughters; read; read in 2015; realistic fiction; romance; SCID; teen; to-read; YA; young adult
Žena vremenskog putnika – Audrey Niffenegger	821.111(73)-31=163.42 821.111(73)-3 Američka književnost. Romani, novele, pripovijetke	Librarians--Fiction. Time travel--Fiction. Married people--Fiction. Women art students--Fiction.	Domestic fiction. Fantasy fiction.	21st century; American; American literature; audrey niffenegger; book club; Chicago; contemporary; contemporary fiction; family; fantasy; favorite; favorites; fiction; librarian; librarians; library; literature; love; love story; marriage; novel; own; read; relationships; romance; science fiction; sf; time travel; to-read; unread

POEZIJA				
Naziv i autor djela	UDK (NSK i KGZ)	LC predmetnice	LC oznake za oblik/žanr	LibraryThing oznake
20 ljubavnih pjesama i jedna očajna – Pablo Neruda	- 821.134.2(7/8)-1 Hispanoameričke književnosti. Pjesništvo	Love poetry, Spanish-- Translations into English.	-	20th century; bilingual; Chile; chilean; chilean literature; Chilean poetry; dual language: fiction; gone; Latin America; Latin American; latin american literature; literature; love; love poems; Neruda; Nobel; Nobel Laureate; Nobel Prize; own; Pablo Neruda; poems; Poesía española; poetry; read; Spanish; to-read; translation; translations; unread
Božanstvena komedija – Dante Alighieri	821.131.1-13=163.42 821.131.1-1 Talijanska književnost. Pjesništvo 821.131.1-82 Talijanska književnost. Poligrafije. Aforizmi. Maksime	-	-	14th century; Christianity; classic; Classic Literature; classics; Dante; Divine Comedy; epic; epic poetry; fiction; hardcover; Harvard Classics; heaven; hell; Italian; Italian literature; Italy; literature; medieval; medieval literature; Middle Ages; philosophy; poesia; italiana; poetry; purgatory; religion; Renaissance; to-read; translation; unread
Cvjetovi zla – Charles Baudelaire	821.133.1-1=163.42 821.133.1-16=163.42 821.133.1-1 Francuska književnost. Pjesništvo	Baudelaire, Charles, 1821-1867--Translations into English.	-	1857; 19th century; 19th century literature; Baudelaire; bilingual; Charles Baudelaire; classic; classics; decadence; Easton Press; favorites; fiction; France; French; French language; French literature; French poetry; in French; literature; Lyrik; modernism; own; Paris; poems; poetry; read; symbolism; to-read; translation; unread

Gavran – Edgar Allan Poe	820(73)-1(081.2)=861 821.111(73)-82 Američka književnost. Poligrafije. Aforizmi. Maksime 821.111(73)-1 Američka književnost. Pjesništvo	-	-	19th century; 6 copies; American; American literature; art; classic; classics; collection; dark; Dore; Edgar Allan Poe; fantasy; favorites; fiction; gothic; hardcover; horror; illustrated; illustrations; literature; non-fiction; own; Poe; poems; poetry; read; scary; suspense; to-read; USA
Izgubljeni raj – John Milton	821.111-13=163.42 821.111-1 Engleska književnost. Pjesništvo	Adam (Biblical figure)--Poetry. Eve (Biblical figure)--Poetry. Bible. Genesis--History of Biblical events--Poetry. Fall of man--Poetry.	-	17th century; British; British literature; Christian; Christianity; classic; Classic Literature; classics; Easton Press; ebook; English; English literature; epic; epic poetry; fiction; Folio Society; hell; illustrated; John Milton; Kindle; literature; Milton; mythology; poetry; read; religion; Satan; Theology; to-read; unread
Odiseja - Homer	821.14-13=163.42 821.14'01/04-1 Starogrčka književnost. Pjesništvo	Odysseus, King of Ithaca (Mythological character)--Poetry. Epic poetry, Greek--Translations into English.	-	Adventure; ancient; Ancient Greece; Ancient Greek; ancient literature; antiquity; classic; Classic Literature; classical; classical literature; classics; epic; epic poetry; fiction; Greece; Greek; Greek literature; Greek mythology; history; Homer; literature; myth; mythology; Odysseus; Odyssey; poetry; read; to-read; translation; unread
Pisanski Cantosi – Ezra Pound	821.111(73)-1=163.42 821.111(73)-1 Američka književnost. Pjesništvo	-	-	1940s; 1948; 20th century; American; American literature; American poetry; annotated; bilingual; Box 9; collage; contradiction; control; English; Ezra Pound; Grote belletrije; history; lit:english>german; literature;

				long poem; LongPoem; modernism; New Directions; noise; Origin:British; own; poems; poetry; pound; US; voice
Pusta zemlja – T. S. Eliot	821.111-13=163.41 821.111-13=163.42 821.111-1=163.42=111 Engleska književnost. Pjesništvo. Dvojezična djela na hrvatskom i engleskom jeziku	-	-	20th century; 20th century literature; America; American; American literature; anobii; Arion Press; classic; classics; ebook; Eliot; England; English; English literature; English poetry; fiction; German; hardcover; Kindle; literature; Lyrik; modernism; Nobel; poems; poetry; read; T.S. Eliot; to-read; USA
Soneti – William Shakespeare	821.111-1=163.42 821.111-1 Engleska književnost. Pjesništvo	-	-	16th century; 17th century; British; British literature; classic; Classic Literature; classics; collection; drama; Elizabethan; England; English; English literature; English poetry; fiction; Folio Society; hardcover; literature; non-fiction; own; plays; poems; poetry; read; Renaissance; Shakespeare; sonnets; theatre; to-read; unread
Vlati trave – Walt Whitman	821.111(73)-1=163.42 820(73)- 14(081)=861/=862 821.111(73)-1 Američka književnost. Pjesništvo	-	-	19th century; 19th century literature; America; American; American literature; American poetry; Civil War; classic; Classic Literature; classics; Easton Press; ebook; English; fiction; Folio Society; hardcover; Kindle; literature; nature; non-fiction; own; poems; poetry; read; to-read; transcendentalism; unread; USA; Walt Whitman; Whitman

DRAMA

Naziv i autor djela	UDK (NSK i KGZ)	LC predmetnice	LC oznake za oblik/žanr	LibraryThing oznake
Cid – Pierre Corneille	821.133.1-2=163.42 (02.053.5) 821.133.1-2 Francuska književnost. Drame	Cid, approximately 1043-1099--Drama.	-	17th; 17th century; 17th century literature; classic; classics; Corneille; drama; El Cid; fiction; France; French; French drama; French literature; French studies; in French; languages; literature; Littérature française. XVIIe; Lu; Middle Ages; own; Pièce de théâtre; play; plays; poetry; read; Spain; theatre; to-read; tragi- comédie
Faust – Johann Wolfgang Goethe	821.112.2-2=163.42 821.112.2-2 Njemačka književnost. Drame	-	-	18th century; 19th century; classic; Classic Literature; classics; devil; drama; Easton Press; Faust; fiction; Folio Society; Franklin Library; German; German literature; Germany; Goethe; Great Books; hardcover; literature; philosophy; play; plays; poetry; read; Romanticism; theatre; to-read; tragedy; translation; unread
Majka Courage i njezina djeca – Bertolt Brecht	821.112.2-2=163.42 (02.053.5) 821.112.2-2 Njemačka književnost. Drame	Thirty Years' War, 1618-1648--Drama.	-	17th century; 20th century; 20th century literature; Belletristik; Bertolt Brecht; Brecht; classic; classics; drama; epic theatre; fiction; German; German drama; German language; German literature; Germany; literature; modern; pb; play; play script; plays; read; script; Theaterstück; theatre; thirty years war; to-read; translation; war
Nora ili Kuća lutaka – Henrik Ibsen	821.113.5-2=163.42	-	-	19th century; classic; Classic Literature; classics; drama; ebook; family; feminism; fiction; Henrik Ibsen; high school; Ibsen;

	821.113.5-2 Norveška književnost. Drame			Kindle; literature; marriage; Norway; Norwegian; Norwegian literature; own; play; plays; read; scandinavian literature; school; theatre; to-read; tragedy; translated; translation; women
Okovani Prometej - Eshil	821.14-2=163.42 821.14'01/'04-2 Starogrčka književnost. Drame	Prometheus (Greek deity)--Drama.	Tragedies.	Aeschylus; ancient; Ancient Greece; Ancient Greek; ancient literature; antiquity; classic; classical literature; classics; drama; fiction; Greece; Greek; Greek drama; Greek literature; Greek mythology; Greek tragedy; history; literature; mythology; paperback; play; plays; poetry; Prometheus; read; theatre; to-read; tragedy; translation
Stolice – Eugène Ionesco	840-2=862 821.133.1-2 Francuska književnost. Drame	-	-	1950s; 20e; 20th; 20th century; absurd; absurdism; chairs; classic; drama; Eugene Ionesco; fiction; foreign language; FR; French; French literature; Laura; literature; mortality; paperback; play; plays; Romania; Romanian fiction; satire; seen; theatre; theatre of the absurd; to-read; unread; Wayne
Tri sestre – Anton Pavlovič Čehov	821.161.1-2=163.42 821.161.1-2 Ruska književnost. Drame	-	-	19th century; 20th century; Chekhov; classic; classics: Dover Thrift; drama; ebook; family; fiction; full length; Genre:Drama; literature; Moscow; paperback; play; play script; plays; read; Russia; Russian; Russian drama; Russian literature; SC; script; thea; theatre; to-read; translation; unread
Ubojstvo u katedrali – T. S. Eliot	821.111-2=163.42 821.111-2 Engleska književnost. Drame	Thomas, à Becket, Saint, 1118?-1170--Drama. Canterbury Cathedral--Drama. Christian martyrs--Drama.	Historical drama. Christian drama.	12th century; 20th century; American; British; British literature; Canterbury; Christianity; classic; classics; drama; Eliot; England; English; English literature; fiction; historical fiction; history; literature; medieval; play; plays; poetry; read; religion; script; T.S. Eliot; theatre; Thomas Becket;; to-read; unread

		Christian saints-- Drama. Murder victims-- Drama. Great Britain-- History--Henry II, 1154-1189--Drama. Canterbury (England)--Drama.		
U očekivanju Godota – Samuel Beckett	821.133.1-2=163.42 821.133.1-2 Francuska književnost. Drame	-	Tragicomedy.	20th century; absurd; absurdism; Beckett; classic; classics; drama; English; English literature; existentialism; fiction; French; French literature; Ireland; Irish; Irish literature; literature; modernism; Nobel Prize; philosophy; play; plays; read; Samuel Beckett; script; theatre; theatre of the absurd; to-read; tragicomedy; translation
Život je san – Pedro Calderon de la Barca	821.134.2-2=163.42 (02.056.262) 821.134.2-2 Španjolska književnost. Drame	-	-	17th century; 17th century literature; Baroque; Barroco; Calderon; Calderón de la Barca; classic; classics; drama; european literature; fiction; la vida es sueño; Literatura en Español; Literatura española; literature; Pedro Calderón de la Barca; philosophy; play; plays; poetry; read; Renaissance; script; Siglo de Oro; Spain; Spanish; Spanish Drama; theatre; to-read; world literature

7. SAŽETAK I KLJUČNE RIJEČI

Diplomski se rad bavi istraživanjem korisničkoga označivanja književnih tekstova s ciljem utvrđivanja osobitosti folksonomijskoga pristupa označivanju književnosti te prikaza potencijala folksonomija za poboljšanjem tradicionalnih sustava za sadržajno označivanje. U prvom su dijelu rada predstavljeni osnovni književnoteorijski pojmovi te teorijski elementi sadržajnoga označivanja iz perspektive knjižnične klasifikacije, predmetne obrade te korisničkoga označivanja. U drugom dijelu rada prikazani su rezultati istraživanja korisničkih oznaka koje je provedeno u dvije faze – analiza korpusa korisničkih oznaka na lingvističkoj, funkcionalnoj i značenjskoj razini, te usporedba istih s predmetnim odrednicama prikupljenima iz mrežnih kataloga knjižnica. Istraživanje je pokazalo da korisničke oznake imaju veću tematsku informativnost od predmetnica dodijeljenih od strane predmetnih stručnjaka i da mogu poslužiti kao dobar temelj za unapređenje tradicionalnih sustava za sadržajno označivanje književnoumjetničkih djela.

Ključne riječi: sadržajna analiza, književnoumjetnička djela, korisničko označivanje, predmetna obrada, folksonomije

Summary

This thesis presents the research of user tags of literature with the goal of determining particularities of the folksonomic approach to literature tagging as well as depicting the potential of folksonomies to improve traditional systems for content analysis. The first section of the thesis presents elementary terms of literary theory and theoretical elements of content analysis from the viewport of librarian classification, subject analysis and user tagging. The second section depicts research results of user tags, conducted in two phases – user tag analysis on a linguistic, functional and semantic level and their comparison to subject headings acquired from online library catalogues. The research has revealed that user tags possess a greater thematic informativity than subject headings assigned by experts and as such may serve as a good foundation for the improvement of traditional systems for content analysis of literary works.

Key words: content analysis, literary works, user tagging, subject analysis, folksonomies